

Informatiegids

**Keuring van zaaizaden en pootgoed
2018**

Voorwoord

In deze informatiegids vindt u, in verkorte vorm, de belangrijkste regels voor de keuring van zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen.

De informatie heeft betrekking op het teeltseizoen 2018. Van eventuele wijzigingen in de uitvoering van keuringen tijdens het teeltseizoen wordt u door middel van circulaire's en via de website van de NAK op de hoogte gehouden.

Aan de inhoud van deze gids kunt u geen rechten ontleen. De officiële tekst van de voorschriften (keuringsreglement en aanwijzingen) blijft bepalend. De volledige tekst van de voorschriften kunt u vinden op www.nak.nl.

Wij hebben deze informatiegids met zorg samengesteld. Toch kan het gebeuren dat u graag aanvullingen ziet opgenomen. Uw suggesties voor verbeteringen ontvangen wij graag.

Wij wensen u een succesvol seizoen 2018 toe.

De Directie

Inhoud

Voorwoord	2
1 Inleiding	5
2 Keuring van pootaardappelen	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Aangifte	7
2.2.1 Aangifte stammen	7
2.2.2 Aangifte overige percelen	7
2.2.3 Bevestiging aangifte	7
2.2.4 Perceelscheidingen	8
2.2.5 Perceelsaanduidingen	8
2.2.6 Terugtrekking van percelen	8
2.2.7 Invloed uitgangsmateriaal (afkapping)	8
2.3 Stamselectie	9
2.3.1 Uitgangsstammen	9
2.3.2 Keuring	9
2.3.3 Samenvoeging van stammen	9
2.3.4 Overdracht van uitgangsstammen	9
2.4 Veldkeuring en Monsteronderzoek	9
2.4.1 Algemene bepalingen	9
2.4.2 Keuringseisen	10
2.4.3 Selectie	11
2.4.4 Ontheffingsdata Nacontrole	11
2.4.5 Monsteronderzoek	12
2.4.6 Berichtgeving aan de teler	14
2.5 Vervoer, opslag en bewerking van de oogst	14
2.5.1 Vervoer	14
2.5.2 Opslag	14
2.5.3 Bewerking	14
2.6 Partijkeuring en certificering	15
2.6.1 Partijkeuring	15
2.6.2 Samenvoeging van partijen	15
2.6.3 Certificering	15
2.6.4 Verzamelcertificaten	16
2.6.5 Transportdocument	17
2.6.6 Certificering in bulk	17
2.7 Bedrijfsinspectie (kweekmateriaal)	
3 Keuring van granen, peulvruchten en fijne zaden	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Aangifte	19

3.2.1	Tijdstip en wijze	19
3.2.2	Perceelaanduidingen	19
3.2.3	Perceelscheidingen	20
3.3	Veldkeuring	20
3.3.1	Algemeen.....	20
3.3.2	Veldkeuring granen en peulvruchten	21
3.3.3	Veldkeuring vlas	23
3.4	Erkenning veldkeuring.....	23
3.5	Vervoer, opslag en bewerking	24
3.5.1	Vervoer van granen en peulvruchten	24
3.5.2	Vervoer van vlas, zaadbollen en lijnzaad.....	24
3.5.3	Opslag en bewerking van vlas en zaadbollen.....	24
3.5.4	Opslag en bewerking van zaaizaden	24
3.6	Monster- en partijkeuring	25
3.7	Certificering	25
3.8	Certificaten	25
3.9	Certificering mengsels van granen en groenvoeders	26
3.10	Los vervoer van goedgekeurd zaaizaad	26
4	Keuring van grassen en groenvoedergewassen	27
4.1	Aangifte	27
4.1.1	Tijdstip en wijze	27
4.1.2	Perceelaanduidingen	27
4.2	Veldkeuring	27
4.2.1	Algemeen.....	27
4.2.2	Isolatieafstanden.....	28
4.2.3	Belending bermen, weiden, slootkanten, enz.....	29
5	Diversen	32
5.1	Veld- en partijkeuring	32
5.1.1	Extra keuring.....	32
5.1.2	Herkeuring	32
5.1.3	Heronderzoek	32
5.1.4	Appèlonderzoek in duplo (zaaizaden).....	33
5.1.5	Vrijwillige keuring (zaaizaden)	33
5.2	Bezwaar	33
5.3	Tarieven	33
5.4	Arbeidsomstandigheden.....	33
Bijlage A.	Eerste afkapping.....	34
Bijlage B:	Nacontrolegroepen 2017	35
Bijlage C:	Toleranties voor ziekten en gebreken	36
Bijlage D –	Namen en telefoonnummers medewerkers buitendienst.....	42
Bijlage E.	Algemene voorwaarden NAK	46

1 Inleiding

De NAK (Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen) voert de keuringen uit op basis van de Zaaizaad- en Plantgoedwet 2005 en de Regeling Verhandeling Teeltmateriaal van het Ministerie van Economische zaken.

Iedereen die zaaizaad en pootgoed teelt, bewerkt en laat certificeren moet bij de NAK zijn geregistreerd. De registratie vindt plaats door het invullen en ondertekenen van het aangifteformulier.

De NAK keurt de volgende gewassen:

Aardappelen

Granen : tarwe, rogge, gerst, haver, Japanse haver, maïs, kanariezaad en triticale, spelt

Peulvruchten : erwten, veldbonen, landbouwstambonen en sojabonen

Fijne landbouwzaden : vlas, koolzaad, blauwmaanzaad, karwij, mosterdzaad, vezelhennep

Bieten : suikerbieten en voederbieten

Grassen

Klavers : klavers (rode, witte, etc.) en luzerne

Voedergewassen : bladkool, bladrammenas, gele mosterd, stoppelknollen, e.a.

Van deze gewassen worden rassen gekeurd die:

- zijn toegelaten en ingeschreven in het Nederlands rassenregister of zijn toegelaten in één van de andere Europese lidstaten van de Europese Unie, of hiervoor in onderzoek zijn
- zijn opgenomen op de EU-Rassenlijst
- nog niet zijn opgenomen op de Nederlandse of Europese rassenlijst (kwekersmateriaal).

Melding genetisch gemodificeerde rassen

Een aangeslotene die een genetisch gemodificeerd ras laat keuren, bemonsteren of certificeren moet bij de aanvraag meedelen dat het een genetisch gemodificeerd ras betreft.

Algemene voorwaarden

In [Bijlage E](#) zijn de algemene voorwaarden van de NAK opgenomen.

Uitslagen

De uitslagen van de keuringen worden onder verantwoordelijkheid van de Manager Operations afgegeven.

Adressen en telefoonnummers:

NAK

Randweg 14
Postbus 1115
8300 BC Emmeloord
Tel.: 0900-0625
E-mail: nak@nak.nl
Internet: www.nak.nl

Proef- en Controlebedrijf

Johannes Postweg 1
8309 PE Tollebeek
Tel.: 0527-651310
Fax: 0527-651571

[Bijlage D: overzicht namen en telefoonnummers medewerkers buitendienst](#)

2 Keuring van pootaardappelen

2.1 Inleiding

De pootaardappelen worden ingedeeld in de categorieën pré-basispootgoed (PB1 t/m PB4), basispootgoed (klassen S, SE en E) en gecertificeerd pootgoed (klassen A en B).

Het pootgoed wordt gekeurd in één van deze klassen. Hierbij wordt rekening gehouden met:

- de klasse van het gebruikte uitgangsmateriaal
- de resultaten van de veldkeuring
- de resultaten van de monsteronderzoeken
- de resultaten van de partijkeuring.

Aanvullende eisen plantenpaspoort:

Pootaardappelen zijn alleen met een EG-Plantenpaspoort vrij verhandelbaar binnen de EU. Op het NAK-certificaat wordt 'EG Plantenpaspoort' vermeld. Voor de afgifte van het EG-Plantenpaspoort gelden fyto-sanitaire eisen. De NAK voert namens het Ministerie van Landbouw Natuur en Visserij de fyto-sanitaire inspecties uit.

2.2 Aangifte

Algemeen

Aangifte voor de keuring is alleen mogelijk op percelen waarop de voorgaande twee jaren geen aardappelen geteeld zijn. Deze voorwaarde geldt niet voor ATR-teelt in het Noordoostelijk zand- en dalgrondgebied.

Aangifte van percelen met gesneden uitgangsmateriaal is niet mogelijk (incl. ATR). Aangifte in wratziektepreventiegebieden is alleen mogelijk van rassen die aan de minimum resistentie-eisen voor wratziekte voldoen.

Voor aangifte van ATR-teelt geldt: Aangifte van ATR-teelt in combinatie met reguliere pootgoedteelt is niet mogelijk. Een ATR-perceel moet liggen binnen een straal van 25 km vanaf het vestigingsadres. Aangifte voor ATR-teelt is mogelijk met uitgangsmateriaal van alle handelsklassen, inclusief buitenlands pootgoed.

2.2.1 Aangifte stammen

Voorregistratie van nieuwe stammen kan vanaf april via het Klantportaal. Een plattegrond, van de ligging van de percelen, moet op het bedrijf aanwezig zijn.

2.2.2 Aangifte overige percelen

De teler geeft deze aan voor de keuring. De percelen moeten op of vóór de sluitingsdatum worden aangegeven. Als regel is dit 15 mei, maar wijziging is mogelijk. De sluitingsdatum wordt altijd per circulaire en via de website bekend gemaakt. Voor aangiftes die gedaan worden na de sluitingsdatum geldt een toeslag..

De aangifte moet via het Klantportaal worden gedaan. Telers die geen gebruik maken van internet kunnen zich melden bij klantenservice van de NAK (0900-0625), de keurmeester zal vervolgens een afspraak maken om de aangifte op te nemen (hierbij geldt wel een toeslag). AM-vrijverklaringen en herkomstbewijzen dienen in een door de NAK verstrekte envelop naar kantoor te worden gestuurd. De aangifte van een licentieras kan worden geweigerd op verzoek van de licentiehouders.

2.2.3 Bevestiging aangifte

De aangegeven percelen worden na aangifte op het Klantportaal vermeld. Bij constatering van onjuistheden of vragen dient onmiddellijk contact te worden opgenomen met de NAK. Als de uitslag van het AM-onderzoek nog niet bekend is, worden de percelen onder voorbehoud geaccepteerd. De originele AM-onderzoeksverklaring moet voor 15 juni ingeleverd zijn bij de keurmeester, anders wordt het perceel uit de keuring genomen.

2.2.4 Perceelscheidingen

Algemeen

- Alle percelen: het voorste en achterste gedeelte van beide grensrijen onbeplant, met als richtlijn 3 meter (ook tussen pootgoed en consumptie of fabrieksaardappelen).
- Van deze eis zijn uitgezonderd:
 - aaneengesloten percelen die niet voor keuring zijn aangegeven (vrijgesteld van keuring)
 - percelen < 10 are, onderling.

Scheiding bij besmettingsgevaar

Als binnen een afstand van 25 meter van een te keuren perceel een perceel aardappelen ligt dat besmettingsgevaar wat betreft virusziekten oplevert, wordt het gehele te keuren perceel, of een strook van minimaal 10 meter breed, in klasse verlaagd of afgekeurd.

2.2.5 Perceelsaanduidingen

Bij de ingang van elk perceel moet vóór het begin van de veldkeuring een perceelbordje worden geplaatst. De NAK verstrekt deze bordjes. Het bordje moet vanaf de weg duidelijk zichtbaar zijn. De bordjes moeten in de percelen blijven staan tot het moment van rooien, in de opslag moet de partij zijn geïdentificeerd conform PA-06 7.3

2.2.6 Terugtrekking van percelen

Percelen kunnen kosteloos uit de keuring worden teruggetrokken als de veldkeuring in het betreffende gebied nog niet is begonnen. Een verzoek tot intrekking moet schriftelijk worden ingediend.

2.2.7 Invloed uitgangsmateriaal (afkapping)

Niet afgekapte rassen

Dit zijn rassen die nog niet langer dan 6 jaar in het rassenregister staan ingeschreven. Van deze rassen kunnen percelen, waarvan het gebruikte uitgangsmateriaal niet afkomstig is van stamselectie, maximaal in de klasse A worden goedgekeurd. In het overzicht in bijlage A is weergegeven welke rassen dit jaar voor het eerst worden afgekapt. De mogelijkheid van goedkeuring in maximaal de klasse A geldt ook voor rassen die nog in onderzoek zijn voor opname op de rassenlijst en voor kwekersmateriaal.

Afgekapte rassen

Aangifte en classificatie vindt plaats volgens onderstaand schema. Dit schema is ook van toepassing op buitenlands pootgoed. Voor aangifte van buitenlands pootgoed met klasse A geldt aanvullend:

- zonder generatienummer: aangifte mogelijk voor ATR
- maximaal generatie 8, of 1^e A (bijvoorbeeld DE): aangifte mogelijk voor klasse B.

uitgangsklasse	maximale klasse	generatie (max.)	
miniknollen (vitro)	PB 1	G-1	Categorie Prebasis
uitgangspoot (traditioneel)			Categorie Basis
PB 1 (1-jr stam)	PB 2	G-2	Categorie Gecertificeer
PB 2 (2-jr stam)	PB 3	G-3	
PB 3 (3-jr stam)	PB 4	G-4	
PB 4 (4-jr stam)	S	G-5	
S	SE	G-6	
SE	E	G-7	
E	A	G-8	
A	B	G-9	
B	B-eg = ATR	nvt	

Aan elk perceel wordt het werkelijke generatienummer toegekend. Aan buitenlands pootgoed zonder generatienummer wordt het hoogste generatienummer van de betreffende klasse toegekend.

Opschorting afkapping

PAREL (klasse A)

Esmee (klassen SE, E en A)

NAK

2.3 Stamselectie

2.3.1 Uitgangsstammen

Uitgangsstammen mogen worden genomen uit alle op het eigen bedrijf aanwezige voor keuring aangegeven percelen uit percelen die zijn vrijgesteld van keuring. Een uitgangsstam is de opbrengst van een vorig oogstjaar in het veld geselecteerde plant. Als uitzondering hierop mogen uitgangsstammen worden genomen die gegroeid zijn uit geselecteerde knollen, genomen uit opbrengst van een goedgekeurde 1-jarigestam.

Een kweker of vertegenwoordiger mag uitgangsstammen uit al het door hem geteelde materiaal van zijn ras kiezen. (uitgangs-)Stammen uit kwekersmateriaal moeten bij overdracht naar een ander bedrijf worden getoetst op PSTVd en vergezeld zijn van een certificaat van de NAK. De ontvanger van de uitgangsstammen kan deze het volgend jaar registreren en aangeven in de aangifte.

2.3.2 Keuring

De keuring van stammen bestaat uit:

- Veldkeuring. Alle 1-jarige stammen (PB1) en de 2- en 3-jarige traditionele stammen (PB2 en PB3) zijn vrijgesteld van keuring. Er vindt een administratieve steekproef plaats op de aangegeven stammen. Op verzoek is keuring van deze stammen mogelijk. Deze keuring is verplicht wanneer dit materiaal zal worden afgeleverd.
- Een type-beoordeling op het centraal stammenveld.

Op het centraal stammenveld wordt beoordeeld of stammen overeenkomen met het algemeen bekende type van het ras. Hiervoor worden monsters genomen van 2-jarige stammen. Bij vitro-stammen minimaal 1 monster per ras per herkomstlijn en bij traditionele stammen 1 monster per ras per bedrijf. Stammen van een afwijkend type worden maximaal in de klasse A goedgekeurd.

Definitieve plaatsing in de klasse vindt plaats op basis van de resultaten van de veldkeuring, het virusonderzoek, het bruin- en ringrotonderzoek en, in de aangewezen gebieden, het *M. chitwoodi/fallax* onderzoek.

2.3.3 Samenvoeging van stammen

Stammen mogen na het eerste jaar worden samengevoegd, een samengevoegde stam wordt met de letter 'M' geregistreerd. Bij samenvoeging van stammen (PB) met verschillende uitgangsjaren of met andere klassen is de laagste PB-klasse bepalend.

2.3.4 Overdracht van uitgangsstammen

Overdracht van stammen is uitsluitend mogelijk voor uitgangsstammen. Andere stammen kunnen worden gecertificeerd als PB1 t/m 4 als aan alle keuringseisen (veldkeuring en onderzoeken) is voldaan. Wanneer een PB1 of PB2 als veldgewas afgeleverd worden op een verzamelcertificaat dan zijn de partijkeuringnormen niet van toepassing.

2.4 Veldkeuring en monsteronderzoek

2.4.1 Algemene bepalingen

Percelen worden minimaal twee keer gekeurd, risicopercelen vaker. Op vrijwillige basis kan bladonderzoek worden uitgevoerd.

De eerste keuring is oriënterend, behalve op het onderdeel Erwinia; hiervoor worden de normen vanaf de eerste keuring toegepast. Het tijdstip van de tweede keuring en eventueel volgende keuringen wordt mede bepaald door het resultaat van de eerste keuring en gegevens met betrekking tot de herkomst van het uitgangsmateriaal.

Tijdens de keuring kan de teler verzoeken een perceel in een lagere klasse te plaatsen. De uitslag van de veldkeuring heeft een voorlopig karakter. De definitieve uitslag hangt af van de resultaten van de nacontrole op virusziekten en het bruin- en ringrotonderzoek.

Een perceel dat tijdens de veldkeuring in klasse wordt verlaagd of afgekeurd, kan in bepaalde gevallen voor eigen gebruik in de oorspronkelijke klasse worden goedgekeurd. Zie uitleg Percelen die op grond van “andere factoren”, met uitzondering van primair, in een lagere klasse worden geplaatst of afgekeurd, kunnen voor eigen gebruik worden goedgekeurd, mits de percelen voldoen aan de overige eisen voor de betreffende klasse..

Een perceel wordt beoordeeld naar het slechtste gedeelte. Een perceel kan worden gesplitst, als er afwijkingen worden geconstateerd die slechts op een gedeelte van het perceel betrekking hebben en die geen verband houden met de gezondheidstoestand.

2.4.2 Keuringseisen

Er wordt gekeurd op:

- rasechtheid
- raszuiverheid
- ziekten die met de knol overgaan
- andere factoren

Raszuiverheid

Voor opslag en vermenging (raszuiverheid) gelden de volgende normen:

Klasse	Opslag zelfde ras		Vermenging, inclusief opslag ander ras ¹⁾	
PB/S	0,025%	1:4000	0	0
SE	0,05%	1:2000	0	0
E	0,1%	1:1000	0,025%	1:4000
A	n.v.t.	n.v.t.	0,1%	1:1000
B	n.v.t.	n.v.t.	0,5%	1:200

¹⁾Opslag van een ander ras wordt beschouwd als vermenging. Opslag van hetzelfde ras in de klassen PB, S, SE en E wordt beschouwd als bont (mozaïekzieke planten). Mutanten worden als rasonzuivere planten beschouwd.

Percelen die wegens vermenging of opslag bij de eerste keuring zijn verlaagd kunnen na opschoning bij de tweede keuring in de oorspronkelijke klasse worden geplaatst. Bij verlaging wegens vermenging of opslag bij de tweede en volgende keuring kan, na selectie door middel van een extra keuring, het perceel terug worden geplaatst in de oorspronkelijke klasse. Extra keuring is mogelijk zolang het perceel naar het oordeel van keurmeester goed te beoordelen is. De extra keuring moet binnen twee werkdagen na de verlaging bij de keurmeester worden aangevraagd.

Ziekten

Bij de beoordeling van de gezondheidstoestand wordt de mate van optreden van de volgende ziekten vastgesteld:

- virusziekten (bladrol, mozaïek, stengelbont en aucubabont)
- ringvuur (*Verticillium alboatrum*)
- zwartbenigheid en stengelnatrot (*Dickeya* spp. en *Pectobacterium* spp.)

Voor de beoordeling op deze ziekten gelden de toleranties in de volgende tabel. Viruszieke planten moeten zo spoedig mogelijk verwijderd worden, zodat geen besmetting door bladluizen kan plaatsvinden.

Toleranties veldkeuring

	KLASSE				
	PB/S	SE	E	A	B/GW
Mozaïek/bladrol*	0,025% 1 op 4000	0,05% 1 op 2000	0,1% 1 op 1000	0,25% 1 op 400	2% 1 op 50
Stengelbont/ aucubabont	0,25% 1 op 400	0,25% 1 op 200	0,5%	--	--
Ringvuur (Verticillium alboatrum)	2%	2%	3%	4%	--
Bacterieziekten (Dickeya spp.; Pectobacterium spp)	0	0	1 pl/ha	0,03% 1 op 3000	0,1% 1 op 1000

* eerste keuring oriënterend.

Voor percelen pootaardappelen, waarover onvoldoende zekerheid bestaat of er sprake is van een aantasting door bacterieziekten, kan een selectieverbod van maximaal een week worden opgelegd. Een selectieverbod kan meerdere keren worden opgelegd.

Andere factoren

Factoren die de beoordeelbaarheid van een perceel negatief beïnvloeden, kunnen aanleiding zijn om een perceel af te keuren, in een lagere klasse te plaatsen of voor 'eigen gebruik' goed te keuren. Factoren kunnen onder andere zijn: gewasschade als gevolg van nachtvorst, wateroverlast, een chemische middel, of een aantasting door Rhizoctonia of Phytophthora. In twijfelgevallen neemt een keurmeester een beslissing in overleg met senior keurmeester of vakspecialist.

2.4.3 Selectie

Bij het selecteren moeten de zieke en afwijkende planten volledig (inclusief knollen) **uit de grond worden gehaald**. Ook gedeeltelijk aangetaste planten moeten volledig verwijderd worden. Bij onzorgvuldige selectie kan het perceel in een lagere klasse worden geplaatst of afgekeurd.

2.4.4 Ontheffingsdata Nacontrole (virusonderzoek)

De vaste commissie pootaardappelen stelt tijdens de veldkeuringsperiode de 'ontheffingsdata nacontrole' vast voor de klassen E, A en B. Deze ontheffingsdata worden via circulaire en internet bekend gemaakt. De rassen zijn ingedeeld in 3 nacontrolegroepen op basis van meerjarige resultaten van het virusonderzoek. Voor de indeling [zie bijlage B](#). Het ontheffingsbeleid wordt gebaseerd op de bladluis- en virussituatie.

Percelen, waarvan het loof op de gestelde ontheffingsdatum niet of niet voldoende is vernietigd, blijven in de keuring met behoud van de klasse.

Voor de loofvernietiging gelden de volgende regels:

- De teler moet minimaal 2 x 24 uur van tevoren (een zondag niet inbegrepen) de keurmeester waarschuwen en toestemming vragen voor loofvernietiging. Als begonnen wordt met loofvernietiging voordat de keurmeester toestemming heeft gegeven, kan deze het perceel in klasse verlagen of afkeuren.
- Na toestemming tot loofvernietiging moet hiermee binnen 2 x 24 uur begonnen worden. Zo niet, dan kan het perceel opnieuw worden gekeurd.
- Het loof moet binnen 12 dagen na het beginnen met de loofvernietiging zijn afgestorven. Deze termijn geldt ook wanneer meer dan 12 dagen vóór de ontheffingsdatum nacontrole met de loofvernietiging is begonnen.

- De loofvernietiging moet volledig zijn en nieuwe uitloop (hergroei) van enige betekenis mag niet optreden. Bij onvolledige loofvernietiging of optreden van hergroei kan het perceel in klasse worden verlaagd.

De keuring wordt voortgezet totdat het perceel volledig is gerooid. De definitieve klasse is afhankelijk van .

2.4.5 Monsteronderzoek

Na het rooien van de pootaardappelen is het noodzakelijk dat de teler een rooimelding doet via het Klantportaal.

De diverse onderzoeken bepalen de definitieve klasse van het perceel. Voor afzet zijn verplicht: veldkeuring, bruin-/ringrotonderzoek, virusonderzoek en, in de aangewezen gebieden, *M. chitwoodi/fallax* onderzoek.

De diverse onderzoeken worden aan hetzelfde monster uitgevoerd (combi onderzoek).

De onderzoeken zijn niet van toepassing voor ATR-percelen, m.u.v. bruin-/ringrotonderzoek voor door de NVWA aangewezen risicobedrijven.

Virusonderzoek

Virusonderzoek is verplicht voor de klassen PB, S en SE (in geval van afzet in deze klassen), voor alle handelsklassen van de symptoomloze rassen Asterix, Berber, Carrera, Seresta en Starga en handelsklassen die de vaste commissie voor pootaardappelen aanwijst (afhankelijk van het ontheffingsbeleid). Zie verder de aanwijzing nacontrole PA-07.

Op verzoek van de teler is afzien van virusonderzoek mogelijk. Het perceel krijgt dan een eigen gebruiksklasse en kan eventueel afgeleverd worden in de eerstvolgende klasse waarvoor ontheffing van virusonderzoek geldt.

Normen virusonderzoek

Het virusonderzoek wordt uitgevoerd met de PCR-toets, waarbij 50 knollen worden samengevoegd tot één reactie.

Het onderzoek betreft alleen Y-virus.

Monster-grootte	Definitieve klasse bij maximaal aantal positieve reacties				
	PB/S	SE	E	A	B
200	0	1	1	3	3
400	1	2	3	6	7
600	2	3	5	10	11
800	3	4	7	14	15
1000	4	6	9	18	19

Zie ook classificatietabel in aanwijzing nacontrole PA-07.

Onderzoek bruinrot/ringrot

Van alle percelen pootgoed, moet onderzoek op de quarantaineziekten bruin- en ringrot worden uitgevoerd, m.u.v. de PB1, PB2 en PB3 bestemd voor eigen gebruik. Voor ATR percelen is geen onderzoek noodzakelijk, tenzij het bedrijf door de NVWA als risicobedrijf is aangemerkt.

Het onderzoek wordt uitgevoerd met de IF-methode. In sommige gevallen is een intensieve onderzoeksintensiteit van toepassing (1 monster per 25 ton), dit betreft bedrijven welke door de NVWA als risicobedrijf zijn aangemerkt. Deze bedrijven krijgen pas bedrijfsvrijheid als alle percelen vrij getoetst zijn. Voor dit onderzoek is het NVWA-protocol van toepassing.

Onderzoek *Meloïdogyne chitwoodi* en *fallax*.

Van pootgoedpercelen die binnen de aangewezen gebieden ('cirkels') zijn geteeld, moet t.b.v. aflevering onderzoek worden uitgevoerd op quarantaineziekten *M. chitwoodi* en *M. fallax*. De standaard methode is de visuele toets, met PCR toetsen is op schriftelijk verzoek van de teler mogelijk. Voor dit onderzoek is het NVWA-protocol van toepassing.

Pootgoed van de klassen PB en S wordt onderzocht op latente besmettingen met *Erwinia* (*Pectobacterium* spp. en *Dickeya* spp.). Dit onderzoek vindt plaats zodra er minimaal bruin-ringrotonderzoek wordt uitgevoerd. Het *Erwinia*-onderzoek wordt uitgevoerd met de PCR-toets. De resultaten hebben geen consequenties voor de classificatie.

Monstergrootte

Voor alle klassen en onderzoeken geldt een monstergrootte van 200 knollen per perceel per 6 ha. Voor percelen en samenvoegingen die groter zijn dan 6 ha, wordt een extra monster voor elke 6 ha. genomen.

Voor virus is op verzoek van de teler een groter monster mogelijk (maximaal 800 knollen).

In geval van een door de NVWA aangewezen risicobedrijf zijn er voor een perceel meer bruin- en ringrotmonsters van 200 knollen noodzakelijk (1 per 25 ton).

Samenvoegingsregels.

Samengevoegd bemonsteren is mogelijk voor percelen van hetzelfde ras, dezelfde voorlopige klasse, waarbij geen primair virus is geconstateerd en die geteeld zijn op dezelfde aaneengesloten locatie. Na samenvoeging zijn nog steeds de onder het kopje 'Monstergrootte' beschreven regels van toepassing.

De uitslag van de diverse onderzoeken geldt voor alle percelen in de samenvoeging. Het opheffen van een samenvoeging is niet mogelijk,

Virusonderzoek en heronderzoek

Als een teler het niet eens is met de uitslag van het virusonderzoek kan een heronderzoek worden aangevraagd. Een heronderzoek kan worden aangevraagd binnen 7 kalenderdagen volgend op de dag waarop de uitslag is ontvangen. Bij de bepaling van de uitslag worden de resultaten van het heronderzoek én het eerste onderzoek bij elkaar opgeteld. De maximale monstergrootte voor heronderzoek bedraagt 800 knollen.

Doorlooptijden monsteronderzoek poot aardappelen

		Uitslag na monstername		
Snelheid	Monstername	Bruin-, ringrot en virus	<i>Erwinia</i>	<i>M. chitwoodi & fallax</i>
Basis	Uiterlijk half november	Uiterlijk 3 weken	Uiterlijk 4 weken	<i>Visueel:**</i> vanaf half oktober <i>PCR:</i> uiterlijk 3 weken
Versneld*	Uiterlijk 1 week na melding en/of rooidatum	Uiterlijk 3 weken	Uiterlijk 4 weken	
Spoed*	Uiterlijk 2 werkdagen na melding en/of rooidatum	Uiterlijk 2 weken	Uiterlijk 3 weken	

* hiervoor worden extra kosten in rekening gebracht

** *M. chitwoodi & fallax*: afhankelijk van datum monstername en aantal graaddagen.

2.4.6 Berichtgeving aan de teler

a.

De uitslagen van de veldkeuring en het monsteronderzoek zijn zichtbaar op het Klantportaal. Daarnaast worden de uitslagen dagelijks per email aan de telers verstrekt.

Voor de gemachtigden van het perceel zijn de uitslagen ook zichtbaar op het Klantportaal.

2.5 Vervoer, opslag en bewerking van de oogst

2.5.1 Vervoer

Zonder toestemming van de keurmeester mogen goedgekeurde pootaardappelen alleen vervoerd worden naar de bij het bedrijf behorende gebouwen. Voor vervoer naar een buiten het eigen bedrijf gelegen opslagplaats of sorteerinrichting is een transportdocument nodig.

Het transportdocument bestaat uit een digitale melding in de partijkeuringsadministratie van de NAK. U dient elke verplaatsing van een partij pootgoed vroegtijdig aan de keurmeester te melden, zodat de gegevens tijdig bij de ontvangende keurmeester en op de administratie bekend zijn. Ontvangers worden digitaal van gegevens van de ontvangen partijen voorzien. Zolang deze gegevens niet zijn vermeld, kan de ontvanger geen certificaten aanvragen.

2.5.2 Opslag

Elke partij moet apart worden opgeslagen en geïdentificeerd zijn. Wel mogen netten als scheiding gebruikt worden voor partijen van hetzelfde ras of van rassen met een verschillende schilkleur. Alle partijen die ongecertificeerd zijn opgeslagen, moeten voorzien zijn van een identificatielabel, waarop de gegevens: ras, klasse, telernummer, perceelnummer(s), en sortering zijn vermeld. Een plattegrond van de opgeslagen partijen moet aanwezig zijn.

In de ruimten van bewerkingsinrichtingen mag, zonder toestemming van de keurmeester, geen opslag plaatsvinden van afgekeurde partijen of consumptieaardappelen. Als partijen van een verschillende klasse worden samengevoegd (van een teler), krijgt de samengevoegde partij de klasse van de laagste deelpartij.

2.5.3 Bewerking

In een ruimte waarin de opslag en bewerking van partijen pootaardappelen plaatsvindt, mogen geen partijen consumptieaardappelen voorkomen, behalve als er een afdoende scheiding en identificatie is aangebracht.

Een gelijktijdige bewerking van pootaardappelen en consumptieaardappelen in dezelfde ruimte is verboden, tenzij in bijzondere gevallen ontheffing van dit verbod is verleend en de bewerking onder direct toezicht van de NAK gebeurt.

Overige eisen bij het sorteren van een partij:

1. Een partij moet de natuurlijke sortering behouden, zoals het perceel die heeft opgeleverd.
2. Bij het sorteren mogen alleen knollen met ziekten of gebreken uit de partij worden verwijderd. Er mogen geen aardappelen aan de partij worden toegevoegd.
3. Als een partij in sorteringen is gesplitst, is het niet toegestaan deze sorteringen weer samen te voegen zonder toestemming van de keurmeester.
4. Is van een deel van een partij in een bepaalde maat gesorteerd, dan mag de rest van dit deel niet meer bij de partij worden gevoegd.

De sortering moet aan de volgende eisen voldoen:

- a. tussen 25 mm en 35 mm is elke maatsortering toegestaan (bijvoorbeeld 25/32)
- b. bij een ondermaat < 35 mm en een bovenmaat > 35 mm moet de bovenmaat deelbaar zijn door 5 (bijvoorbeeld 31/40)
- c. bij alle sorteringen vanaf 35 mm, moet zowel de ondermaat als de bovenmaat door 5 deelbaar zijn (bijvoorbeeld. 35/45, 35/60, 40/55).
- d. voor aflevering binnen de EU mag het maximum verschil tussen de grootste en kleinste knollen van een partij niet meer dan 25 millimeter zijn.

2.6 Partijkeuring en certificering

2.6.1 Partijkeuring

De partijkeuring vindt plaats als een partij geheel of gedeeltelijk gesorteerd is. Aflevering van een partij is alleen mogelijk na toestemming van de keurmeester. De teler is verplicht alle mogelijke medewerking te verlenen die nodig is voor de uitvoering van de keuring.

Bij de partijkeuring wordt onder andere gelet op:

- het voorkomen van ziekten en gebreken
- het gewicht
- de sortering
- de hoedanigheid (partij moet redelijk droog zijn)
- kiemplengte: partijen die zwaar gekiemd zijn (kiemplengte meer dan 2 cm) komen niet in aanmerking voor certificering in de klassen PB, S en SE.
- Rhizoctonia: voor certificering komen partijen in aanmerking met een lichte aantasting van sclerotiën.

Een overzicht van de toleranties voor ziekten en gebreken is opgenomen in [bijlage D](#).

AM (aardappelmoeheid)

Uitsluitend van partijen pootgoed bestemd voor landen die extra eisen stellen op het gebied van AM, wordt een hormonster genomen voor onderzoek op AM. Ontheffing kan worden verleend als het pootgoed is geteeld op een geografisch perceel dat voldoet aan de voorwaarden voor het extensieve bemonsteringsregiem 600 cc/ha.

2.6.2 Samenvoeging van partijen

Het samenvoegen van goedgekeurde partijen van hetzelfde telernummer en ras is toegestaan. Worden daarbij partijen van verschillende klassen samengevoegd, dan wordt de laagste klasse van deze partijen aangehouden. Partijen die niet aan de partijkeuringseisen voldoen, mogen niet worden samengevoegd met andere partijen. Het uiterlijk van de samen te voegen partijen moet zodanig zijn, dat een zo uniform mogelijke partij wordt verkregen.

Het samenvoegen en certificeren van partijen van verschillende telernummers is niet toegestaan.

2.6.3 Certificering

Pootaardappelen moeten altijd worden verpakt in nieuwe zakken. Voor de klasse B en waardering II moeten de zakken aan nieuw gelijkwaardig zijn. Het moeten specifieke pootaardappelzakken zijn, waarop geen onjuiste of misleidende aanduidingen mogen voorkomen.

Het aanvragen van certificaten is mogelijk via het Klantportaal, telefonisch (0900-0625), of per [e-mail](#) onder vermelding van de volgende gegevens:

- naam en telernummer
- ras en klasse, bij de klasse PB, S en SE ook de stamaanduiding
- land van bestemming
- aantal certificaten per sortering
- verpakkingwijze
- machinaal of met de hand dichtnaaien
- gewicht per verpakkingseenheid
- eventuele afwijkingen, bijvoorbeeld. 'certified seed' of 'E wordt als A gecertificeerd'
- plaats waar de partij ligt opgeslagen, (als dit niet op het eigen bedrijf is)
- gesneden of ongesneden certificaten

Voor exportpartijen buiten de EU:

- bestemming, exporteur, perceelnummer(s) en eventuele referentiecode.

Op verzoek worden de volgende gegevens op het certificaat vermeld:

- behandeling met een chemisch middel (werkzame stof). Als de behandeling niet op het certificaat wordt vermeld dan moet dit op de verpakking of het extra label gebeuren
- teeltwijze bijv. 'BD geteeld' of 'EKO geteeld'
- de naam van de provincie waar de partij is geteeld
- voorlooptekst in andere taal
- perceelnummer
- generatienummer.

De certificaten kunnen worden gebruikt tot 4 weken vanaf de op het certificaat vermelde datum.

Exportinspectie

De exportinspecties voor landen buiten de EU worden in principe meegenomen bij de normale partijkeuring (combikeuring). De keurmeester legt de detailgegevens hiervoor vast bij de keuring. Het is in dit kader van belang dat de certificaten op nummervolgorde worden gebruikt. Partijen worden voor export vrijgegeven op basis van het laatst gebruikte certificaatnummer. De benodigde AM-bemonstering voor het betreffende land wordt automatisch meegenomen. De vastgelegde keuringsgegevens blijven 17 dagen geldig voor het aanvragen van een fyto-certificaat door de exporteur. Wanneer deze termijn is overschreden, dient de exporteur een aparte keuring op de gereedstaande de partij aan te vragen. Hetzelfde geldt voor een partij die in eerste instantie voor een bestemming binnen de EU is gekeurd.

Verzamelcertificaten moeten bij de keurmeester aangevraagd worden (zie ook 2.6.4).

Bij het gebruik van de certificaten moet rekening worden gehouden met de volgende punten:

- a. Met de hand dichtgemaakte zakken en big bags moeten voorzien worden van een aanhangcertificaat (met oog) en een treksluiting van de NAK.
- b. Voor machinaal dichtgenaaide zakken wordt een doornaaicertificaat (zonder oog) gebruikt. Er wordt in dit geval geen plombe aangebracht. Deze certificaten zijn bestemd voor eenmalig gebruik, het tweemaal dichtnaaien is niet toegestaan. Bij hercertificering moeten dan ook nieuwe certificaten worden gebruikt. Het aannaaien moet zo plaatsvinden dat ook na het afscheuren alle partijgegevens nog duidelijk leesbaar zijn.
- c. Voor houten kratten wordt een doornaaicertificaat gebruikt, dat met 4 nieten op de zijkant van de kist wordt aangebracht.
- d. Voor zelfsluitende kunststof kratten wordt een plakcertificaat op het deksel aangebracht.

De certificaten moeten in volgorde van nummering worden gebruikt. Certificaten mogen nooit onbeheerd in de werkruimte achterblijven. De houder van de partij is verantwoordelijk voor het juiste beheer van de certificaten. Certificaten die 4 weken na de vermelde datum nog niet zijn gebruikt, moeten ingeleverd en vervangen worden door andere met een nieuwe datum.

2.6.4 Verzamelcertificaten

Afgifte van verzamelcertificaten kan alleen bij aflevering direct aan de eindgebruiker in Nederland. Het verzamelcertificaat komt op naam van de gebruiker van de pootaardappelen. Op verzamelcertificaat gecertificeerde en afgeleverde partijen kunnen later niet opnieuw worden gecertificeerd.

In de volgende gevallen kan het verzamelcertificaat worden gebruikt:

1. Partijen die aan de normale keuringseisen voldoen, maar bij aflevering op verzoek van de aangeslotene niet van certificaten worden voorzien en die bestemd zijn voor aflevering binnen Nederland.
2. Partijen van de klassen PB, S, SE, E en A die niet aan de normale partijkeuringseisen voldoen in verband met groene knollen, ontvelde knollen of te veel met schurft bezette knollen, maar nog wel aan de normen van de klasse B, kunnen in de oorspronkelijke klasse op verzamelcertificaten worden gecertificeerd met de vermelding 'Waardering II'. Dergelijke partijen kunnen ook in het verkeer worden gebracht als klasse B voorzien van een gewoon certificaat.

Bedrijven kunnen voor partijen die op transportdocument zijn aangeleverd onder bepaalde voorwaarden verzamelcertificaten zelf invullen en verstrekken.

2.6.5 Transportdocument

Voor het vervoer van nog niet gecertificeerde partijen pootaardappelen in bulk naar een aangesloten bewerker is een transportdocument nodig. De ontvanger mag niet de eindgebruiker zijn. Het transportdocument moet bij de keurmeester worden aangevraagd en wordt digitaal per partij afgegeven. Bij de aanvraag van een transportdocument voor bewerkte partijen wordt er van uitgegaan dat de partij moet worden gekeurd (betekent: berekening van certificeringskosten), tenzij de aanvrager anders verzoekt.

2.6.6 Certificering in bulk

Certificering van pootaardappelen in bulk is alleen toegestaan als bulkeenheid die goed afsluitbaar is. Elke eenheid wordt voorzien van een certificaat en treksluiting van de NAK.

2.7 Bedrijfsinspectie (kweekmateriaal)

Algemeen

Als kwekersmateriaal in het verkeer moet worden gebracht is er keuring nodig. Dit geldt ook voor uitwisseling met andere kweekbedrijven of kwekersverenigingen. Aangifte van kwekersmateriaal kan via het Klantportaal.

Onder de bedrijfsinspectie valt (de verzameling) kwekers- en beproevingsmateriaal (nog niet op de EU of Nationale Lijst toegelaten rassen) met een maximum van 30 are per ras/nummer. Kwekermateriaal groter dan 30 are per ras/nummer kan de teler opgeven als een regulier (stam)perceel onder het eigen ras/nummer.

Kweekmateriaal wordt te velde gekeurd op de normen van de klasse B en beoordeeld op quarantaineziekten. De herkomst van het materiaal moet zijn geadministreerd, zodat traceerbaarheid en identiteit zijn geborgd. De keurmeester moet tijdens de inspectie kunnen beschikken over een lijst van perceel- of kloonnummers.

Onderzoek op bruin- en ringrot en, in de aangewezen gebieden, *M. chitwoodii/fallax* vindt plaats volgens NVWA protocol. Nacontrole is niet van toepassing.

De uitslagen van de veldkeuring en onderzoek worden de kweker per brief of e-mail gestuurd. De uitslagen staan niet op het Klantportaal.

PSTVd

Voor kwekersmateriaal is het PSTVd-protocol van toepassing. Hiervoor gelden de volgende richtlijnen:

Verplichte onderdelen PSTVd-protocol

1. Toetsing van alle ouderplanten die voor kruisingen worden gebruikt (kruisingskas en veld).
2. Toetsing van zaailingen van oude zaden welke nog niet eerder zijn getoetst, opkweek in kruisingskas.
3. Toetsing van planten van alle uitgangsstammen uit kwekersmateriaal, die voor keuring worden aangegeven.
4. Alle aardappelmateriaal dat een kweekbedrijf binnenkomt is voorzien van een plantenpaspoort. Dit is niet verplicht voor kruisingsouders.
5. Aflevering moet plaatsvinden met een plantenpaspoort, incl. zaden. In geval van 'diverse zaailingen' moet een specificatie van de onderliggende identiteiten zijn bijgevoegd. Meer informatie over certificering staat in de aanwijzing partijkeuring PA-06 paragraaf 10.17.
6. Hygiënemaatregelen. Hieronder valt een verplichte open rij tussen kweekmateriaal en overige aardappelteelt, zowel op het kweekbedrijf als op een pootgoedbedrijf.

Als de teler zelf geen kruisingen maakt, gelden de punten 3 t/m 6.

Bedrijfsinspectie kwekersmateriaal

Naast de bedrijfsinspectie en de verplichte toetsing van ouderplanten gelden de volgende eisen voor kwekersmateriaal in verband met PSTVd:

- Houdt een open rij tussen kwekersmateriaal en overige aardappelplanten in het veld.
- Tref hygiënemaatregelen: houdt activiteiten gescheiden tussen kwekersmateriaal en andere aardappelen op het bedrijf, ook geen contact met andere waardplanten.
- Er is een overzichtelijk bedrijfsplan: er moet een plattegrond van gebouwen en een lijst van voorzieningen en in gebruik zijnde machines voor kwekersmateriaal aanwezig zijn.
- Administratie van aanwezig kweekmateriaal en de in- en uitstroom van kweekmateriaal op orde: de afzet van kweekmateriaal moet in alle gevallen met een plantenpaspoort plaatsvinden.
- Percelen en kassen vrij houden van aardappelopslag en onkruid.

3 Keuring van granen, peulvruchten en fijne zaden

3.1 Inleiding

De percelen worden ingedeeld in de categorieën prebasiszaad, basiszaad en gecertificeerd zaad. Onderstaand schema geeft de generatie-indeling per gewas weer:

Categorieën	Gewassen
Prebasiszaad	Alle
Basiszaad*	Alle
Gecertificeerd zaad 1 ^e vermeerdering	Alle
Gecertificeerd zaad 2 ^e vermeerdering	Tarwe, gerst, haver, Japanse haver, triticale, spelt, erwten, veldbonen en vlas
Gecertificeerd zaad 3 ^e vermeerdering	Vlas

* bij vlas wordt basiszaad onderverdeeld in SE en E

De indeling is afhankelijk van:

- de generatie van het gebruikte uitgangsmateriaal
- het resultaat van de voorcontrole
- het resultaat van de veldkeuring.

Percelen tarwe, gerst, haver, spelt, Japanse haver (*Avena strigosa*), triticale, erwten, vlas en veldbonen, waarvoor gecertificeerd zaad 1e vermeerdering is gebruikt, worden alleen voor de keuring aangenomen als een monster van de betreffende partij op het NAK-controleveld is uitgezaaid.

3.2 Aangifte

3.2.1 Tijdstip en wijze

De aangifte vindt plaats door middel van aangifteformulieren die worden toegestuurd. Dit gebeurt op basis van de informatie die de bewerkers aan de NAK verstrekken of op basis van de aangifte van vorig jaar. De uiterste data voor de aangifte zijn:

Gewas	Datum
Winterkoolzaad	15 februari
Karwij	15 april
Mais	15 mei
Stambonen en vezelhennepe	1 juni
Overige gewassen	1 mei

Aangiften na deze data kunnen worden geaccepteerd tegen een verhoogd tarief. De certificaten van het gebruikte zaaizaad moeten samen met de aangifte worden ingeleverd.

3.2.2 Perceelaanduidingen

Bij de ingang van elk perceel moet vóór het begin van de veldkeuring een perceelbordje worden geplaatst. De NAK verstrekt deze bordjes. Het bordje moet vanaf de weg duidelijk zichtbaar zijn.

3.2.3 Perceelscheidingen

Tussen het keuringsperceel en aangrenzende percelen moet een scheiding bestaan van:

Prebasiszaad en basiszaad	: 1 meter
Gecertificeerd zaad	: 50 cm
Veldbonen	: 1 meter of 3 m onbeplant van de voorste en de achterste rij

Voor kruisbestuivende gewassen zie tevens [punt d isolatieafstanden](#).

3.3 Veldkeuring

3.3.1 Algemeen

De keuring vindt plaats op het moment dat de verschillende eigenschappen van het gewas goed zijn te beoordelen.

Aantal keuringen granen, peulvruchten en fijne zaden

De percelen moeten tenminste het hieronder aangegeven aantal malen worden beoordeeld:

Soort en categorie	Aantal beoordelingen
Tarwe, gerst, Japanse haver, triticale en spelt: <ul style="list-style-type: none">• Prebasiszaad en basiszaad• Gecertificeerd zaad¹⁾	2x 1x
Landbouwstambonen en karwij	2x
Hybride maïs: <ul style="list-style-type: none">• Inteeltlijnen en enkele hybriden• Dubbele hybriden	3x 3x
Hybride rassen koolzaad	3x
Overige gewassen	1x
Hybride wintergerst	2x

1) geldt voor granen alleen bij de veldkeuring wanneer tevens rekening wordt gehouden met de op het centrale controleveld aangelegde controlecultuur.

Er wordt gekeurd op:

- rasechtheid
- raszuiverheid
- plantenziekten die met het zaad kunnen overgaan
- onkruiden en vermengingen
- isolatieafstanden bij kruis bestuivende gewassen
- scheidingen.

Splitsing van percelen is toegestaan, behalve als het gaat om zaadoverdraagbare ziekten en wilde haver. Een perceel moet zo worden gesplitst dat het een aangesloten geheel blijft.

3.3.2 Veldkeuring granen en peulvruchten

a. Raszuiverheid

Bij de beoordeling van de raszuiverheid wordt gelet op planten die duidelijk afwijken. Selectie op ras afwijkende planten is mogelijk, bij kruisbestuivende gewassen moet de selectie vóór de bloei plaatsvinden.

Normen zelfbestuivende granen en peulvruchten:

Categorie	Maximaal aantal duidelijke rasafwijkende planten per are		
	Tarwe, gerst, haver en Japanse haver	Triticale	Peulvruchten
Prebasiszaad	2	4	2
Basiszaad	7	10	5
Gecertificeerd zaad 1 ^e vermeerdering	25	30	15
Gecertificeerd zaad 2 ^e vermeerdering	40	60	30

Normen kruisbestuivende gewassen:

Categorie	Maximaal aantal afwijkende planten per are
Prebasis- en basiszaad	3
Gecertificeerd zaad	10

Alle informatie veldkeuring hybride granen en hybride koolzaad vindt u in de aanwijzing ZG-03.

b. Plantenziekten

Bij de keuring op zaad overdraagbare plantenziekten wordt gelet op steenbrand, stuifbrand, strepenziekte in granen en vroege verbruining in erwten.

Normen aantal zieke planten:

Ziekte	Prebasiszaad en basiszaad	Gecertificeerd zaad
Steenbrand (tarwe, gerst, triticale)	1 per 5 are	1 per 1 are
Stuifbrand (tarwe, gerst, triticale)	1 per 1 are	6 per 1 are
Stuifbrand (haver)	1 per 2 are	3 per 1 are
Strepenziekte (gerst)	1 per 5 are	2 per 1 are
Vroege verbruining (erwten)	0	3 per 1 are

N.B.: Planten die door stuifbrand of vroege verbruining zijn aangetast, mogen niet worden verwijderd.

c. Onkruiden en vermengingen

Er wordt vooral gelet op onkruiden en vermengingen waarvan de zaden moeilijk uitschoonbaar zijn. Voor **wilde haver** in granen geldt een nulnorm. Bij gecertificeerd zaad van tarwe, rogge, gerst en triticale is een extra keuring mogelijk, indien niet meer dan 2 planten wilde haver per ha zijn aangetroffen.

Voor vermenging van graan in graan gelden de volgende normen:

Categorie	Maximaal aantal planten van andere gewassen
Prebasis- en basiszaad	1 per 5 are
Gecertificeerd zaad	2 per 1 are ¹⁾

- 1) bij Gecertificeerd zaad is voorwaardelijke goedkeuring mogelijk indien niet meer dan 6 planten per are voorkomen

d. Isolatieafstanden

Rogge, kanariezaad, karwij, koolzaad en mosterdzaad worden als kruisbestuivende gewassen gekeurd. Voor rassen van hetzelfde gewas en andere gewassen die gevaar voor kruisbestuiving opleveren, gelden de volgende isolatieafstanden:

Gewas	Prebasis- en basiszaad	Gecertificeerd zaad
Rogge (m.u.v. hybride rassen)	300 m	250 m
Hybride rogge		
– mannelijk steriele lijnen	1000 m	500 m
– fertiele lijnen	600 m	500 m
Triticale	50 m	20 m
Kanariezaad	300 m	250 m
Karwij	400 m	200 m
Koolzaad		
- Conventionele rassen	200 m	100 m
- Hybride rassen	500 m	300 m
Mosterd	400 m	200 m
Mais	200 m	200 m
Blauwmaanzaad	50 m	50 m
Vezelhennep:		
- Eenhuizig	5000 m	1000 m
- Tweehuizig	400 m	200 m
Hybride wintergerst	100 m	50 m

- 1) bij 'hersteller' 600 m.

Een perceel winterrogge dat op minder dan 300 m, respectievelijk 250 m, van zomerrogge groeit of omgekeerd, kan worden goedgekeurd als ze niet gelijktijdig bloeien en de afstand ten minste 80 m is. De minimumafstanden hoeven niet in acht te worden genomen, indien er naar het oordeel van de keurmeester voldoende bescherming tegen kruisbestuiving aanwezig is (b.v. een strook bos).

3.3.3 Veldkeuring vlas

Bij de keuring op raszuiverheid wordt vooral gelet op planten met een afwijkende bloemkleur. De normen voor bloemkleur zijn:

Te keuren als	Aantal planten met afwijkende bloemkleur per are
Prebasiszaad	5
Basiszaad SE	5
Basiszaad E	10
Gecertificeerd zaad 1 ^e verm.	20
Gecertificeerd zaad 2 ^e verm.	50
Gecertificeerd zaad 3 ^e verm.	100

Daarnaast wordt gelet op de volgende kenmerken:

- lengte van plant
- bloemvorm
- bloemgrootte
- kleurschakering van de kroonbladeren
- beharing van de valse tussenschotten in de zaadbol.

Onkruiden waarop wordt gelet zijn: wilde haver, duist, perzikkruid en vlasdolik.

Voor de keuring op de lengte, bloemvorm, bloemgrootte en kleurschakering bloem gelden de volgende normen:

Monstergrootte	PB	SE	E	CZ 1^e	CZ 2^e	CZ 3^e
500	2	2	4	10	16	16
250	-	-	2	5	8	8
200	-	-	-	4	6	6
100	-	-	-	-	3	3

3.4 Erkenning veldkeuring

Bedrijfskeurmeesters mogen percelen gecertificeerd zaad van zaaizaden zelf keuren.

Voorwaarde is dat de NAK de keurmeester heeft erkend voor deze veldkeuring.

Bij deze erkende veldkeuring regelt het zaadbedrijf de aangifte, voert de veldkeuringen uit en is het verantwoordelijk voor de identificatie van het vervoer.

Als controle op de erkende veldkeuring beoordeelt de NAK minimaal 5% van de percelen.

De veldwaarnemingen van de erkende keurmeester worden vastgelegd op een document van de zaadfirma. Als een teler het niet eens is met de uitslag van de veldkeuring, kan de NAK een herkeuring uitvoeren. De uitslag van deze herkeuring is doorslaggevend. Voor het vervoer van het geogoste zaad stelt de zaadfirma de grijze vervoerlabels ter beschikking.

3.5 Vervoer, opslag en bewerking

3.5.1 Vervoer van granen en peulvruchten a. Vervoer zonder transportdocument

Vervoer zonder transportdocument is mogelijk als bij de aangifte de bestemming van het zaad wordt opgegeven. In dit geval wordt elke verpakkingseenheid voorzien van een vervoerslabel (model 14). Bij vervoer in kisten moet de teler aan elke kist een vervoerlabel bevestigen. Bij vervoer van los gestort zaad op een wagen, auto of tankauto gaan de vervoerlabels in de cabine mee met de vracht; bij ontvangst worden ze ingenomen door de bewerker. Bij los vervoer op een wagen, auto of in kisten moet elke vracht gewogen worden.

b. Vervoer met transportdocument

Als de bestemming van het zaad bij de aangifte niet bekend is c.q. niet wordt opgegeven, moet het vervoer worden gedekt door een transportdocument. De identificatie van de vervoerseenheden vindt plaats op de wijze zoals hierboven beschreven. De teler moet het transportdocument met de eerste vracht meegeven aan de vervoerder, nadat hij alle gegevens heeft ingevuld en het transportdocument heeft ondertekend.

3.5.2 Vervoer van vlas, zaadbollen en lijnzaad

Ongerepeld vlas, zaadbollen en lijnzaad wordt altijd vervoerd met transportdocument. De teler moet dit tijdig bij de keurmeester aanvragen; alleen als hij ook bewerker is kan het transportdocument achterwege blijven. Het vervoer vindt op de volgende wijze plaats:

- Aan elke eenheid (rol, baal, pak, kist, etc.) komt een vervoerslabel. Bij los vervoer wordt per vracht één bos van een vervoerslabel voorzien.
- Eén vracht wordt gewogen op een in overleg met de NAK aangewezen weegbrug.
- Bij vervoer naar België moet het transportdocument ten minste twee werkdagen van tevoren aangevraagd bij de NAK en dient elke vracht te worden gewogen.
- Bij vervoer van lijnzaad in zakken, kisten of jumbozakken naar België wordt elke eenheid, of de vrachtwagen als geheel, gesloten met een plombe. Bij vervoer van verschillende generaties op dezelfde auto wordt elke kist en octabin afgedekt.
- Vervoer naar België mag alleen naar erkende repelaars-stockeerdere gebeuren.

3.5.3 Opslag en bewerking van vlas en zaadbollen

Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- Het bedrijf moet de keurmeester informeren over de aanvoer en de bewerking.
- Het bedrijf moet een plattegrond van de opgeslagen partijen hebben en een administratie bijhouden.
- Niet gekeurd vlas moet apart worden opgeslagen en in de administratie worden opgenomen.
- Per bewerkingslijn mag maar één partij tegelijk worden bewerkt.
- Bij opslag van los gestorte partijen wordt elke partij geïdentificeerd met een steeketiket.
- Bij opslag en droging in kisten wordt elke kist voorzien van een label.
- Bij droging van los gestorte partijen zaadbollen mogen partijen van hetzelfde ras en generatie in overleg met de keurmeester worden samengevoegd.

3.5.4 Opslag en bewerking van zaaizaden

Zaaizaad mag niet in ruimten worden opgeslagen waar gewerkt is met een kiemremmingsmiddel voor aardappelen. Elke opslageenheid (zak, kist, jumbozak, silo enz.) moet geïdentificeerd zijn met een vervoerslabel. Als zakken op pallets worden gestapeld is één vervoerslabel per pallet voldoende. Samenvoegen van verschillende goedgekeurde partijen van hetzelfde ras is toegestaan. Ongekeurd materiaal moet in een apart gedeelte van het magazijn worden opgeslagen. Aan elke opslageenheid komt een label met daarop de soortnaam en de aanduiding 'consumptie', 'afvalzaad' e.d.

3.6 Monster- en partijkeuring

De maximale partijgrootte voor geschoonde partijen is:

Granen	30.000 kg
Erwten en bonen	30.000 kg
Fijne zaden	10.000 kg.

De maximale partijgrootte voor silo's is 200 ton geschoond zaad. Samengevoegde partijen van verschillende herkomsten moeten goed worden gemengd. Bij de monsternamen beoordeelt de keurmeester de partij ook op homogeniteit en wilde haver. Niet homogene partijen worden niet bemonsterd. De monsters worden onderzocht op kiemkracht, gezondheid, zuiverheid, vocht, onkruiden en vermengingen.

Voordat een partij wordt ontsmet moet de keurmeester een monster kunnen nemen uit de niet ontsmette partij. Afgekeurde partijen mogen worden bewerkt, geschoond of gedroogd en kunnen daarna opnieuw worden bemonsterd.

3.7 Certificering

Nadat het monster uit de geschoonde partij op alle onderdelen is goedgekeurd, kan certificering plaatsvinden. Granen en fijne zaden kunnen worden gecertificeerd op grond van de resultaten van een monster uit de ongeschoonde partij.

Bij aanvraag van certificaten worden de partijgegevens opgegeven en het type certificaat (aanhang, doornaai of plakcertificaat). Bij ontsmette partijen wordt het woord 'ontsmet' op het certificaat gedrukt. Op verzoek van de aangeslotene wordt de naam van de werkzame stof op het certificaat gedrukt.

Het duizendkorrelgewicht van granen, peulvruchten en vezelvlas komt op het certificaat. Bij silopartijen van granen en erwten wordt het gemiddelde duizendkorrelgewicht vermeld. Voorwaarde is dat het verschil tussen het hoogste en het laagste duizendkorrelgewicht van de deelpartijen niet meer dan 6 gram bij granen en 36 gram bij erwten bedraagt. Bij mengpartijen mag het duizendkorrelgewicht worden berekend.

3.8 Certificaten

Afhankelijk van de verpakking vindt de certificering als volgt plaats:

Verpakking	Type certificaat	Opmerkingen
Jute zak: - machinaal genaaid - gekropt	Doornaai Aanhang + NAK-plombe	
Ventielzak	Plakcertificaat	Over ventielsluiting
Papieren zak	Doornaai- of plakcertificaat	In de sluiting. Bij papieren zakken mag het certificaat ook op de zak worden gedrukt of geplakt, mits de zak is voorzien van een codering.
Jumbozak	Aanhang + NAK-plombe	Gewicht vooraf opgeven of door keurmeester op certificaat laten stempelen. Ook een plombe aan de onderkant.
Octabins	Plakcertificaat + 2 sluitzegels	
Kisten	Doornaai	Op de kist geniet - bij houten deksel: 2 sluitzegels - bij plastic/canvas hoek: 4 sluitzegels

3.9 Certificering mengsels van granen en groenvoeders

Het is mogelijk om mengsels van granen (gecertificeerd zaad) en groenvoeders (voor groenbemesting) te certificeren. Dit gebeurt met groene certificaten.

Omdat niet altijd van tevoren bekend is welke hoeveelheid als mengsel zal worden afgezet, kunnen bedrijven normale en groene certificaten voor dezelfde partij aanvragen. In dat geval moet per type certificaat een administratie worden bijgehouden.

3.10 Los vervoer van goedgekeurd zaaizaad

Voor los vervoer van definitief goedgekeurd zaaizaad tussen bewerkingsbedrijven gelden de volgende voorwaarden:

- De vrachtwagen of container wordt afgedekt met een zeil en gesloten met plombes.
- Aan elke vracht komt onder één van de plombes een vervoerslabel.
- Per vracht gaat een transportdocument mee met daarop de nummers van de gebruikte plombes.
- Het ontvangende bedrijf neemt het transportdocument en de plombes in en overhandigt die aan de keurmeester.

Los vervoer in kisten, octabins en jumbozakken is alleen toegestaan indien de partij wegens kiemschimmelaantasting verplicht moet worden ontsmet. Aan elke eenheid komt een vervoerslabel en elke kist en octabin wordt afgesloten met een deksel.

4 Keuring van grassen en groenvoedergewassen

Inleiding

Groenvoedergewassen worden gekeurd in de categorieën prebasiszaad, basiszaad en gecertificeerd zaad. De indeling van een perceel groenvoedergewassen is afhankelijk van:

- de generatie van het gebruikte uitgangsmateriaal
- het resultaat van de voorcontrole
- het resultaat van de veldkeuring.

4.1 Aangifte

4.1.1 Tijdstip en wijze

De aangifte geschiedt via de contracterende firma op aangifteformulieren, die de teler ter invulling van de firma ontvangt. De uiterste data voor de definitieve aangifte zijn:

Gewas	Datum
Bladkool, meerjarige grassen, overjarige percelen Westerwolds raaigras	15 maart
Eénjarige percelen Westerwolds raaigras	20 mei
Witte klaver	15 juni
Rode klaver	15 juli
Overige gewassen	15 mei

4.1.2 Perceelaanduidingen

Bij de ingang van elk perceel moet voor het begin van de veldkeuring een perceelbordje met daarop het perceelnummer worden geplaatst. Het bordje moet vanaf de weg duidelijk zichtbaar zijn en boven het gewas uitsteken.

4.2 Veldkeuring

4.2.1 Algemeen

Er wordt gekeurd op:

- rasechtheid
- raszuiverheid
- onkruiden/vermengingen die moeilijk uitschoonbaar zijn
- isolatieafstanden (bij kruis bestuivende gewassen)
- plantenziekten die met het zaaizaad overgaan
- scheidingen.

Aantal keuringen groenvoedergewassen

De voor keuring aangegeven percelen moeten tenminste het hieronder aangegeven aantal malen zijn beoordeeld:

Soort en categorie	Aantal keuringen
Grassen: <ul style="list-style-type: none">• Beemdlangbloem, kropbaar, timothee, struisgras, Italiaans en Westerwolds raaigras• Overige grassen:<ul style="list-style-type: none">– Prebasis- en basiszaad– Gecertificeerd zaad	1x 2x 1x
Bieten: <ul style="list-style-type: none">• Stekmateriaal• Zaadgewassen	1x 2x
Klavers, lupine en bladrammenas	2x
Overige gewassen	1x

a) Prebasiszaad en basiszaad (m.u.v. beemdlangbloem, kropbaar, timothee, struisgras, Italiaans, Festulolium en Westerwolds raaigras)

De **eerste keuring** wordt vroeg in het vegetatieve stadium uitgevoerd, dus voor de halmstrekking. Bij vroeg in het seizoen bloeiende soorten en rassen mogen in het perceel op beperkte schaal aren voorkomen. Bij de eerste keuring wordt vooral gelet op:

- de vegetatieve kenmerken habitus, lengte, kleur en vorm van de plant
- te vroeg doorschietende planten
- onkruiden en vermengingen
- isolatieafstanden/scheiding.

Bij de eerste keuring wordt het perceel in een voorlopige categorie geplaatst.

De **tweede keuring** wordt uitgevoerd vanaf het stadium dat het gewas grotendeels is uitgeard tot aan begin van de bloei. Bij de tweede keuring wordt gelet op:

- de kenmerken lengte, kleur en vorm van de plant
- te vroeg bloeiende planten
- onkruiden en vermengingen
- isolatieafstanden/scheiding.

Het perceel wordt nu in een definitieve categorie geplaatst.

b) Gecertificeerd zaad + Prebasis- en basiszaad van beemdlangbloem, kropbaar, timothee, struisgras, Italiaans en Westerwolds raaigras

Hiervoor geldt een eenmalige keuring, die in de periode vanaf het moment van doorschieten tot aan de bloei wordt uitgevoerd. Daarbij wordt gelet op:

- de kenmerken habitus, lengte, kleur en vorm van de plant
- te vroeg bloeiende planten
- onkruiden en vermengingen
- isolatieafstanden/scheiding.

4.2.2 Isolatieafstanden

Met uitzondering van veldbeemdgras zijn grassen kruisbestuivers. Wanneer geen gevaar bestaat voor ongewenste kruisbestuiving, is een scheiding tussen de percelen van minimaal 50 cm ter voorkoming van vermenging voldoende.

Om kruisbestuiving te voorkomen gelden de volgende isolatieafstanden:

Gewas	Prebasis- en basiszaad	Gecertificeerd zaad
Grassen (incl. meerklonige veldbeemdrassen), klavers en lupinen: <ul style="list-style-type: none"> • Percelen tot 2 ha • Percelen > 2 ha 	200 m 100 m	100 m 50 m
Bladkool	200 m	100 m
Mosterd, bladrammenas, stoppelknollen, facelia, mergkool, duizendkoppige kool en voederwortelen	400 m	200 m
Bieten	1000 m	600 m

Ongewenste kruisbestuiving kan optreden tussen twee verschillende rassen van één soort, maar ook tussen de verschillende raaigrassoorten (Engels, Italiaans en Westervolds). Bij rassen met een verschillende ploëdie bestaat geen gevaar voor kruisbestuiving. Ongewenste kruisbestuiving en vermenging kan ook ontstaan vanuit begroeide sloot- en walkanten, wegbermen, e.d. Daarom moeten deze vóór de bloeitijd worden gemaaid.

Splitsen van percelen is toegestaan, behalve bij het voorkomen van zaadoverdraagbare ziekten. Een perceel moet zo worden gesplitst dat het een aaneengesloten geheel blijft.

4.2.3 Belending bermen, weiden, slootkanten, enz.

Prebasis- en basiszaad

Bij bermen, weiden, slootkanten, weilanden enz. die binnen de voorgeschreven isolatieafstanden liggen, kunnen zich twee situaties voordoen:

- De bermen, weiden, slootkanten, weilanden, enz. bestaan vrijwel volledig uit planten die gevaar opleveren voor kruisbestuiving. In dit geval wordt het perceel afgekeurd of gesplitst.
- Het aantal planten met gevaar voor kruisbestuiving is beperkt. Het perceel kan worden goedgekeurd indien het aantal planten in de berm, slootkant enz. niet meer is dan:
 - Prebasiszaad: 10 per ha
 - Basiszaad: 1 per are.

Gecertificeerd zaad

- Bermen, slootkanten, akkerranden, weilanden, dijken, e.d. die niet breder zijn dan 6 m: max. 800 stengels/m² van planten die gevaar opleveren voor kruisbestuiving.
- Bermen, slootkanten, akkerranden, weilanden, dijken e.d. breder dan 6 m: max. 400 stengels/m² van planten die gevaar opleveren voor kruisbestuiving. Voor belending met zogenaamde 2^e snede percelen (intensief beweidde/gemaaide percelen): max. 800 stengels per m².

De normen gelden ook voor opslag van grassen in granen e.d. voor zover ze gevaar voor kruisbestuiving opleveren. Alleen in geval van twijfel wordt het aantal stengels op minimaal drie verschillende plaatsen geteld (op een oppervlakte van elk 25x20 cm = 1/20 m²). Het gemiddelde van de tellingen bepaalt of aan de gestelde norm wordt voldaan.

KRUISBESTUIVINGSSCHEMA GRASSEN

Soort	Frans raaigras	+	Beemdlangbloem	+	Ruwbeemdgras	+	Veldbeemdgras	Timothee	+	Roodzwenkgras	+	Krobaar	+	Gewoon	+	Kruipend	+	Heidestruisgras	+	Wit struisgras	+	Hoogstruisgras	+	Moerasstruisgras	+	Bosbeemdgras	+	Fijnbl.	Hardzwenkgras	+	Rietzwenkgras	+	Fakkelgras	+	Festulolium *	+					
	Beemdlangbloem																																								
	Ruwbeemdgras																																								
	Veldbeemdgras																																								
	Timothee																																								
	Roodzwenkgras																																								
	Krobaar																																								
	Gewoon struisgras																																								
	Kruipend struisgras																																								
	Heidestruisgras																																								
	Wit struisgras																																								
	Hoog struisgras																																								
	Moeras struisgras																																								
	Bosbeemdgras																																								
	Fijnbladig Schapengras																																								
	Hardzwenkgras																																								
	Rietzwenkgras																																								
	Fakkelgras																																								
	Festulolium *																																								

+ Gevaar voor kruisbestuiving is aanwezig; isolatie afhankelijk van de generatie en de grootte van het perceel

Soorten die niet met een + zijn gemerkt, mogen naast elkaar worden verbouwd mits een scheiding aanwezig is om vermenging te voorkomen

- * Gevaar voor kruisbestuiving bestaat ook ten opzichte van rassen van de soorten die als kruisingsouders voor het Festulolium ras zijn gebruikt, tenzij de ploëdie verschillend is.

N.B Voor kruisbestuiving Engels raaigras, Italiaans raaigras, Westerwolds raaigras en gekruist raaigras, zie pagina 33.

KRUISBESTUIVINGSSCHEMA RAAIGRASSEN

Soort		Engels raaigras	Westerwolds raaigras	Italiaans raaigras	Gekruist raaigras	Engels raaigras	Westerwolds raaigras	Italiaans raaigras	Gekruist raaigras
		T	T	T	T	D	D	L	D
Engels raaigras	T	+	+	+	+				
Westerwolds raaigras	T	+	+	+	+				
Italiaans raaigras	T	+	+	+	+				
Gekruist raaigras	T	+	+	+	+				
Gekruist raaigras	D					+	+	+	+
Engels raaigras	D					+	+	+	+
Westerwolds raaigras	D					+	+	+	+
Westerwolds raaigras	L					+	+	+	+
Italiaans raaigras	D					+	+	+	+

+ = gevaar voor kruisbestuiving is aanwezig; isolatie afhankelijk van de generatie en de grootte van het perceel.

Soorten die niet met een + zijn gemerkt mogen naast elkaar worden verbouwd mits een scheiding aanwezig is om vermenging te voorkomen.

T = tetraploïd D = diploïd L = landras

4.3 Erkenning veldkeuring

Bedrijfskeurmeesters mogen percelen gecertificeerd zaad van zaaizaden zelf keuren.

Voorwaarde is dat de NAK de keurmeester heeft erkend voor deze veldkeuring.

Bij deze erkende veldkeuring regelt het zaadbedrijf de aangifte, voert de veldwaarnemingen uit en is het verantwoordelijk voor de identificatie van het vervoer.

Als controle op de erkende veldkeuring beoordeelt de NAK 5% van de percelen.

De veldwaarnemingen van de erkende keurmeester worden vastgelegd op een document van de zaadfirma. Als een teler het niet eens is met de uitslag van de veldkeuring, kan de NAK een herkeuring uitvoeren. De uitslag van deze herkeuring is doorslaggevend. Voor het vervoer van het geogste zaad stelt de zaadfirma de grijze vervoerlabels ter beschikking.

4.4 Oogst en vervoer

Elke partij wordt geïdentificeerd met vervoerslabels. Bij vervoer van prebasis- en basiszaad in kisten of los gestort wordt de vracht afgedekt met een dekzeil of hoes. De teler moet de geogste partij als volgt identificeren:

- zakken : label aan elke zak
- kisten : label aan elke kist
- containers : label aan elke container; resterende labels met eerste vracht meegeven
- los gestort : labels met de vracht meegeven.

5 Diversen

5.1 Veld- en partijkeuring

Inleiding

Hieronder worden de mogelijkheden voor herkeuring, heronderzoek en beroep weergegeven. Een aanvraag hiertoe moet altijd bij het kantoor in Emmeloord worden ingediend. Bij een herkeuring mag aan het gewas, het perceel of de partij niets worden veranderd waardoor de herkeuring zou kunnen worden beïnvloed. Gebeurt dit toch, dan wordt de aanvraag geweigerd, of de herkeuring beëindigd. De eerder genomen beslissing wordt in dat geval gehandhaafd en de kosten voor de herkeuring zijn voor rekening van de aanvrager.

5.1.1 Extra keuring

Wanneer tijdens de veldkeuring een voorgeschreven handeling niet of onvoldoende is verricht en er geen sprake is van knol- of zaadoverdraagbare ziekten, kan een teler in bepaalde gevallen een extra keuring aanvragen. Voorbeelden hiervan zijn:

- het niet in orde zijn van de voorgeschreven perceelscheidingen
- het ontbreken van perceelbordjes
- vermenging met andere rassen of gewassen
- onkruiden in zaaizaden, met uitzondering van wilde haver in haver en in prebasis- en basiszaad van andere granen

Een extra keuring moet binnen 2 werkdagen, een zondag niet meegerekend, worden aangevraagd nadat de uitslag van de keuring aan de aanvrager mondeling of schriftelijk is afgegeven. De extra keuring wordt als regel binnen één week na de datum van de aanvraag uitgevoerd, tenzij de NAK een andere termijn stelt. Voor pootaardappelen kan de extra keuring bij de keurmeester worden aangevraagd. Kosten extra keuring: zie tarieven op website NAK

5.1.2 Herkeuring

Als een teler het niet eens is met de uitslag van een keuring of extra keuring, kan hij een herkeuring aanvragen. Deze moet binnen 2 werkdagen worden aangevraagd nadat de uitslag van de keuring aan de aanvrager mondeling of schriftelijk is afgegeven. Heeft de herkeuring betrekking op loofdoding bij aardappels of bloemkleur bij vlas, dan geldt een termijn van maximaal 6 uur; wanneer de uitslag van deze keuring op een vrijdag ter kennis van de aanvrager is gekomen, moet de herkeuring uiterlijk om 17.00 uur op diezelfde vrijdag worden aangevraagd. Heeft de herkeuring betrekking op bacterieziekten in pootaardappelen, dan kan de teler wanneer hij het met de herkeuringscommissie niet eens is met de beoordeling van de symptomen van debetreffende plant(en), laboratorium onderzoek vragen, op basis waarvan de uiteindelijke keuringsuitslag wordt gebaseerd. De teler moet bij de herkeuring aanwezig zijn en ter plekke aangeven dat hij een laboratoriumonderzoek wenst. Tussen een keuring en de herkeuring mag niet worden geselecteerd of aan het gewas iets worden veranderd.

De kosten voor een herkeuring staan in de tarievenlijst op de website. De kosten worden niet in rekening gebracht wanneer de aanvrager in het gelijk wordt gesteld.

5.1.3 Heronderzoek

Als een aanvrager het niet eens is met de uitslag van een laboratoriumonderzoek kan hij heronderzoek aanvragen. Bij quarantaineziekten is geen heronderzoek mogelijk.

Bij het virusonderzoek van pootaardappelen is één heronderzoek mogelijk en wordt de definitieve uitslag bepaald door de aantallen positieve reacties van het eerste en heronderzoek op te tellen. Het heronderzoek moet binnen 7 kalenderdagen schriftelijk worden aangevraagd nadat de uitslag aan de aanvrager is afgegeven.

Heronderzoek van zaaizaad is meerdere malen mogelijk, waarbij de laatste uitslag geldt. De kosten voor een heronderzoek zijn gelijk aan het onderzoekstarief.

5.1.4 Appèlonderzoek in duplo (zaaizaden)

Ongeacht of een partij zaaizaad wel of niet aan de eisen voldoet, kan éénmalig appèlonderzoek op het reeds ingezonden monster worden aangevraagd.

Appèlonderzoek is niet mogelijk voor onkruid- en cultuurzaden waarvoor een 0-norm geldt.

Appèlonderzoek moet binnen een maand na de eerste uitslag worden aangevraagd.

De kosten voor appèlonderzoek bedragen tweemaal het onderzoektarief.

5.1.5 Vrijwillige keuring (zaaizaden)

Ten behoeve van OESO-certificering kan de NAK op verzoek van een bedrijf de volgende gewassen te velde keuren:

Fakkелgras	(Koeleria macrantha)
Plathalmbeemdgras	(Poa compressa)
Rietgras	(Phalaris arundinacae),
Ruwe smele	(Deschampsia caespitosa)
Zachte witbol	(Holcus lanatus)
Boekweit	(Fagopyrum esculentum)

Aangifte en veldkeuring worden uitgevoerd overeenkomstig de regels en voorschriften voor kruisbestuivende gewassen, zoals vastgelegd in het keuringsreglement en de aanwijzingen van de NAK. De gewassen worden gekeurd in de categorieën prebasiszaad, basiszaad en gecertificeerd zaad. Prebasis- en basiszaad worden als regel ten minste tweemaal gekeurd. Gecertificeerd zaad wordt als regel éénmaal gekeurd. Voor certificering met OESO-labels gelden geen zaadnormen.

5.2 Bezwaar

Tegen (keurings)beslissingen van de NAK kan binnen 6 weken bezwaar worden gemaakt bij de directie van de NAK. Tegen de beslissingen kan bezwaar worden aangetekend bij het College van beroep voor het bedrijfsleven in Den Haag. De werking van het besluit wordt door het indienen van bezwaar niet geschorst. Hiervoor kan aan de Voorzitter van het College van beroep voor het bedrijfsleven een voorlopige voorziening worden gevraagd.

5.3 Tarieven

De kosten van de keuringen en de daarbij aansluitende handelingen worden berekend volgens tarieven die jaarlijks door het Bestuur worden vastgesteld. De hoogte van de belangrijkste tarieven wordt telkens per circulaire en op internet bekend gemaakt.

5.4 Arbeidsomstandigheden

De arbeidsomstandighedenwet heeft tot doel een acceptabel niveau van veiligheid, gezondheid en welzijn voor werknemers te garanderen. De NAK heeft als beleid dat de arbeidsomstandigheden van alle medewerkers conform de arbeidsomstandighedenwet dienen te zijn. De NAK gaat er daarbij van uit dat bij derden, waar de NAK medewerkers op bedrijfsbezoek komen, de arbeidsomstandigheden ook conform de arbeidsomstandighedenwet zijn.

Bijlage A. Eerste afkapping

Eerste afkapping

stand per 1 april 2018

In 2018 worden de volgende rassen voor het eerst afgekapt:

ACTARO	CORONADA	FEDERICA	ISOLDE	MADEIRA	MONTREAL	SULTANA
ATHLETE	DORIANE	FILOU	JULINKA	MADISON	NOVANO	SUPPORTER
BERNINA	DUKATA	FLAIR	KASTELLI	MARCELLE	PERFORMER	TAISIYA
CAPTIVA	EDONY	FLAMENCO	KIANA	MARVEL	PRIVILEG	VOLARE
CELANDINE	ENDEAVOUR	GLORIETTA	LIBERTA	MEMPHIS	ROMIE	

Bijlage B: Nacontrolegroepen 2018

Nacontrolegroep 3			
Agria	Festien	Orchestra	Solist
Arizona	Fresco	Orla	Taurus
Arsenal	Kuras	Ostara	Tiamo
Caesar	Lady Christl	Performer	Triplo
Camel	Luciole	Piccolo star	Ukama
Cicero	Madeleine	Riviera	Vitabella
Concordia	Melody	Roko	Vitesse
Constance	Minerva	Sagitta	
Cupido	Miss Bianka	Saline	
Destiny	Mozart	Sante	
Erika	Muscia	Sarpo Mira	
Esmee	Novano	Shelford	
Exquisa	Obama	Smaragd	

Nacontrolegroep 2				
Accent	Cara	Fontane	Leonardo	Santana
Achilles	Carolus	Forza	Liseta	Saprodi
Actrice	Cleopatra	Granola	Manitou	
Agata	Courage	Henriette	Marabel	Sinora
Alpha	Divaa	Hermes	Marfona	Sofista
Amarin	Draga	Ingrid	Margarita	Sunita
Ambra	El Mundo	Irene	Markies	Sylvana
Amorosa	Electra	Jelly	Miranda	Timate
Avarna	Endeavour	Kuroda	Monalisa	Victoria
Bafana	Eurostar	Lady Amarilla	Nafida	Vivaldi
Barna	Excellency	Lady Blanca	Navigator	Volare
Bildtstar	Fabula	Lady Olympia	Ramos	Voyager
Burren	Faluka	Lady Rosetta	Rosagold	Zorba

Alle overige rassen staan in *Nacontrolegroep 1*.

Bijlage C: Toleranties voor ziekten en gebreken

Ziekten

Ziekten algemeen

Bij de beoordeling op ziekten wordt o.a. gelet op het voorkomen van:

- Aardappelziekte (*Phytophthora infestans*)
- Alternaria (*Alternaria solani*)
- Droogrot (*Fusarium spec.*, *Phoma exigua*, *Phoma exigua* f.sp. *exigua*, *Phoma foveata*)
- Gewone schurft (*Streptomyces spec.*)
- Poederschurft (*Spongospora subterranea*)
- Pukkelschurft (*Oöspora pustulans*)
- Rhizoctonia (*Rhizoctonia solani*)
- Roodrot (*Phytophthora erythroseptica*)
- Violet wortelrot (*Helicobasidium brebinonii* = *Rhizoctonia crocorum*)
- Wratziekte (*Synchytrium endobioticum*)
- Zilverchurft (*Helminthosporium solani*)
- Zwarte spikkel (*Colletotrichum coccodes*)
- Bruinrot (*Ralstonia solanacearum*)
- Natrot (*Pectobacterium* spp., *Dickeya* spp.; voorheen: *Erwinia* spp.)
- Rattekeutelziekte (*Sclerotinia sclerotiorum*)
- Ringrot (*Clavibacter michiganensis*)
- Aaltjes, met name:
 - Stengelaaltje (*Ditylenchus dipsaci*)
 - Destructoraaltje (*Ditylenchus destructor*)
 - Cysten van aaltjes (*Globodera* spp., *Globodera pallida*, *Globodera rostochiensis*)
 - Wortelknobbelaaltje (*Meloidogyne* spp., *Meloidogyne chitwoodi* en *M. fallax*)
- Krenterigheid (pseudo-netnecrose)
- Kringrigheid
- Stengelbontnecrosen
- Netnecrose
- Oogziekte

Alsmede eventuele andere ziekten.

Fytosanitaire inspectie

De fytosanitaire inspecties, nodig voor afgifte van het plantenpaspoort, worden door de NAK uitgevoerd volgens de eisen die zijn opgenomen in het uitvoeringsprotocol behorende bij de 'Meerjarige overeenkomst Plantkeur'. Hierbij moet worden gelet op symptomen van wel of niet in de EU voorkomende quarantaineorganismen en a-typische symptomen. Voor de genoemde organismen geldt een nultolerantie of gelden beperkingen.

Vondsten van deze organismen moeten worden gemeld aan de NWWA volgens de geldende instructies van de NWWA.

In Nederland voorkomend

- Destructoraaltje (*Ditylenchus destructor*)
Hiervoor geldt een nulnorm. Afgifte van een plantenpaspoort is niet mogelijk.
- Bruinrot (*Ralstonia solanacearum*) en Ringrot (*Clavibacter michiganensis*)
Bij verdachte symptomen moet de partij worden vastgelegd en volgt direct een melding aan de NWWA. Als uit nader onderzoek door de NWWA een besmetting wordt vastgesteld, worden door de NWWA maatregelen genomen.
- Wratziekte (*Synchytrium endobioticum*)
Als wratziekte in een perceel of partij wordt aangetroffen, wordt de keuring gestaakt, wordt de reeds verleende voorlopige of definitieve goedkeuring teruggekomen en wordt de wratziekte-vondst voor verdere afhandeling aan de NWWA overgedragen.
- Coloradokever (*Leptinotarsa decemlineata*)
Eisen m.b.t. de coloradokever gelden alleen voor de landen/gebieden Menorca, Ibiza, Ierland, Azoren,

- Madeira en het Verenigd Koninkrijk.
- Tomatenbronsvlekkenvirus (TSWV)
Tot nu toe nog niet in pootgoedpartijen aangetroffen. Bij twijfel direct een monster ter verificatie sturen naar het LAB (diagnostiek).
- Wortelknobbelaaltje (*M. chitwoodi* en *M. fallax*)
In partijen pootaardappelen mogen geen knollen voorkomen met door *Meloidogyne chitwoodi* en *M. fallax* veroorzaakte symptomen.

Niet in Nederland voorkomend

- Aardappelspoelknolviroïde (PSTVd; niet in aardappelen)
- Snuitkever (*Premnotrypes* spp.)
- Vals wortelknobbelaaltje (*Nacobbus aberrans*)

Deze organismen kunnen a-typische symptomen veroorzaken. In voorkomende gevallen direct melden aan de NVWA. Indien één van de genoemde organismen wordt aangetoond, wordt geen plantenpaspoort afgegeven.

Schurft

Als grens voor goedkeuring geldt de aantasting die overeenkomt met de hieronder vermelde schurftschaal van de NVWA. Deze geldt voor klassen PB, S, SE, E en A:

- Gewone schurft en poederschurft: schaal 2½
- Oppervlakkige en graslandschurft: schaal 3½

Pukkelschurft

In de partijen van de klassen PB, S, SE en E mogen geen knollen met symptomen van pukkelschurft voorkomen. Voor de klasse A geldt:

- 95% van het aantal knollen moet vrij zijn van pukkelschurft
- Op de aangetaste knollen mogen slechts enkele, weinig opvallende pokjes voorkomen.

Zilverschurft

Knollen, die slap zijn geworden of sterk zijn gerimpeld als gevolg van een aantasting door zilverschurft, mogen niet in de partij voorkomen.

Bij partijen, die in de herfst al een onooglijke of onbetrouwbare indruk maken als gevolg van aantasting door zilverschurft, kan de certificering worden uitgesteld tot het voorjaar.

Rhizoctonia

Voor de beoordeling op Rhizoctonia wordt gebruik gemaakt van de fotoschaal van de NVWA. Als grens voor goedkeuring geldt het volgende percentage knollen, dat licht met sclerotiën is bezet:

- Klassen PB, S en SE: 10%
- Klassen E en A: 25%

Voor de vaststelling van het percentage aangetaste knollen worden knollen met enkele kleine sclerotiën niet meegerekend.

Natrot, droogrot en Phytophthora

Eik van deze aantastingen mag slechts sporadisch in de partij voorkomen (1 aangetaste knol per 250 kg). Als er meer dan sporadisch Fusarium- of Phoma-droogrot voorkomt, geldt na het sorteren een quarantaineperiode van minimaal 3 weken. Hiervoor kan worden volstaan met een gedeelte van de partij (minimaal één dagproductie). De beoordeling na quarantaine van dit gedeelte van de partij is bepalend voor het ongesorteerde gedeelte, mits er geen noemenswaardige uitbreiding heeft plaatsgevonden. Wordt na tweemaal sorteren, beide keren gevolgd door een quarantaineperiode van 3 weken, steeds weer rot boven de norm in de partij geconstateerd, dan moet deze definitief worden afgekeurd.

Aaltjes

In de klassen PB t/m A mogen geen aaltjeszieke knollen voorkomen.

Phytophthora – ‘jong ziek’

Zogenaamd “jong ziek” mag niet in een partij mag voorkomen.

Wordt “jong ziek” in een partij aangetroffen, dan geldt de werkwijze onder punt 3.7.

Gebreken

Beoordeling op gebreken

Bij de beoordeling op gebreken wordt onder meer gelet op:

- Beschadiging als gevolg van doodspuiten
- Beschadigingen
- Blauw- of grauwwlezigheid
- Bloedaardappelen
- Dode of blinde ogen
- Doorwas
- Draadspruiten
- Drukplekken
- Glazigheid
- Groeischeuren
- Hardgroene knollen
- Holle knollen
- Ingeschrompelde topogen
- Koude- of vorstbeschadiging
- Krenterigheid (pseudo-netnecrose)
- Kringerigheid
- Misvormde knollen
- Netnecrosen
- Ontvellingen
- Pseudo-wratziekte
- Slappe of sterk gerimpelde knollen
- Spruiten (kiemen)
- Stengelbontnecrosen
- Stukken
- Vreterij
- Zonnebrandvlekken
- Zwarte harten

A.B.C.-ziekte

Symptomen van A.B.C.-ziekte worden gerekend als gebreken.

Kiemen

Partijen (bruto of gesorteerd) met te lange kiemen kunnen maximaal in de klasse E worden gecertificeerd. De kiemlengte mag niet groter zijn dan 2 cm.

Hardgroene knollen

Dit zijn knollen met uitwendige, duidelijk waarneembare, hardgroene plekken die groter zijn dan 1/8 deel van het knoloppervlak.

Zwaar ontvelde knollen

Zwaar "ontvelde" knollen mogen niet in de partij voorkomen. Onder zwaar ontvelde knollen wordt verstaan: knollen die voor meer dan 25% van het knoloppervlak een bruine en iets verharde schil hebben.

Beschadigingen (lichte)

Lichte beschadigingen worden bij de beoordeling buiten beschouwing gelaten, mits de partij verder een gezonde indruk maakt en geen ontwikkeling van rot vertoont.

Als licht beschadigd worden beschouwd knollen met ten hoogste 1 à 2 weinig opvallende, oppervlakkige plekjes met een doorsnede tot 1 cm, die niet dieper dan 2 à 3 mm in de knol doordringen. Schade door ritnaalden (*Agriotes* spp.) wordt beschouwd als beschadiging.

Glazigheid

Licht glazige knollen worden niet gerekend. Bij de klassen PB t/m A mag ten hoogste 4% van de knollen matige glazigheid vertonen. Knollen met zware glazigheid mogen niet voorkomen.

Onder matig glazige knollen worden verstaan:

- Knollen waarvan meer dan 25% van het snijoppervlak (van navel tot top) glazig is, of;
- Knollen die een begin van voosheid vertonen.

Zwaar glazige knollen zijn knollen, die voor meer dan de helft voos zijn of die al hol zijn.

Partijen, waarin tijdens het sorteren rotte knollen voorkomen als gevolg van glazigheid, moeten volgens de werkwijze als beschreven in punt 3.7 in quarantaine worden gezet.

Kringerigheid, necrotische vlekken en holle knollen

Knollen met lichte inwendige kringerigheid, necrotische vlekken en holle knollen worden toegestaan tot maximaal

6% bij de klassen PB t/m A. Knollen met meer dan 2 plekjes van maximaal 8 mm doorsnede op het doorsnijvlak worden beschouwd als matig inwendig gebrek.

Groeischeuren

<ul style="list-style-type: none"> < 0,5 cm diep maximaal 1 per knol maximaal 1/3 van de knollengte niet over de kop van de knol 	Onbeperkt in alle klassen
<ul style="list-style-type: none"> < 0,5 cm diep maximaal 1 per knol maximaal 2/3 van de knollengte niet over de kop van de knol 	Norm gebreken in klassen PB t/m A
<ul style="list-style-type: none"> overige groeischeuren 	Norm gebreken

Drukplekken/blauw

Bij de beoordeling op drukplekken en blauw wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën.

Als grens voor goedkeuring geldt de hier onder per categorie aangegeven tolerantie voor de klassen PB t/m A.

	Drukplekken	Tolerantie
1.	Kleine, oppervlakkige drukplekken (doorsnee < 1 ½ cm en < 3 mm diep)	onbeperkt
2.	<ul style="list-style-type: none"> Grote oppervlakkige drukplekken (doorsnee > 1 ½ cm en < 3 mm diep) en kleine, diepe drukplekken (doorsnee < 1 ½ cm en > 3 mm diep) Als richtlijn geldt een tolerantie van gemiddeld 2 drukplekken per knol	max. 6%
3.	Grote diepe drukplekken (doorsnee > 1 ½ cm en > 3 mm diep)	valt onder norm voor gebreken

Onder diepe drukplekken wordt verstaan: meer dan 3 mm diep in de knol ingezonken drukplekken, inclusief het eventueel daaronder voorkomende blauw.

	Stootblauw (mechanisch blauw)	Tolerantie
1.	Licht blauw (plekjes tot 1 cm doorsnee en max. 3 mm diepte; max. 2 plekjes per knol)	onbeperkt
2.	Matig blauw Meer dan twee plekjes "licht" blauw per knol, en/of max. 25% van het snijvlak is blauw (NVWA-norm)	max. 6%
3.	Zwaar blauw Meer dan 25% van het snijvlak is blauw	valt onder norm voor gebreken

Zwarte harten, pseudo-netnecrose en andere necrosen

Van knollen met zwarte harten, pseudo-netnecrose en eventuele andere niet genoemde necrosen mag niet meer dan 1 knol per 50 kg voorkomen.

Inwendige gebreken (matig)

Het totaal van:

- matig en zwaar glazigheid (zie 4.7)
- matig kringrigheid, necrotische vlekken, holle knollen (zie 4.8)
- matig blauw/grote drukplekken (zie 4.10)

mag niet meer zijn dan 6% bij de klassen PB, S, SE, E en A.

Koudebeschadiging

Een partij met koudebeschadiging moet tenminste 2 weken onder controle worden gehouden bij hogere temperaturen. Als hierna alleen uitwendige koudebeschadiging voorkomt, kan de partij worden gesorteerd of overgesorteerd. Bij inwendige koudebeschadiging wordt de partij afgekeurd, tenzij het om een gering aantal knollen met een zeer lichte aantasting gaat.

Verontreinigingen

Losse grond, resten van stro, loof, kaf, kiemen, enz. mogen niet in een partij voorkomen.

Een partij mag niet meer dan 1% aan de knollen klevende grond bevatten. Grondkapjes op knollen mogen maximaal 3 mm dik zijn.

Bijzondere bepalingen voor de klasse B en Waardering II

Klasse B

ZIEKTEN	NORM
Gewone schurft/poederschurft	1/3 deel oppervlak + max. 5 gewichts% >1/3 deel oppervlak
Oppervlakkige schurft / graslandschurft	Onbeperkt
Pukkelschurft	Op max. 5% van de knollen mogen slechts enkele, weinig opvallende pokjes voorkomen.
Rhizoctonia	Max. 25% van de knollen mag matig met sclerotiën zijn bezet
Stengelaaltje	EU: max 1 knol per 250 kg mag symptomen hebben. Buiten EU: nulnorm
GEBREKEN	
Glazigheid	Max. 10% van de knollen mag matige glazigheid vertonen
Groeischeuren	Er zijn geen beperkingen m.b.t. aantal per knol, lengte of 'niet over de kop'. Voor de diepte geldt: <ul style="list-style-type: none">• <0,5 cm diep – onbeperkt• <1,5 cm diep – 3x norm gebreken
Drukplekken	<ul style="list-style-type: none">• Kleine opp. drukplekken: onbeperkt• Grote opp. drukplekken: 12% matig• Grote diepe drukplekken: 3x norm gebreken
Stootblauw	<ul style="list-style-type: none">• Licht blauw: onbeperkt• Matig blauw: 12% matig• Zwaar blauw: norm gebreken
Misvormingen	3x norm gebreken
Sterk gerimpelde knollen	1% aantal knollen
Ritnaalden	Max. 20 gaatjes per knol
Ontvelde knollen	Onbeperkt
Inwendige gebreken	Onbeperkt voor: <ul style="list-style-type: none">• Alpha-bruin/roestvlekken• Kringrigheid• Bloedaardappelen• Holle knollen• Necrosen
Aanhangende grond	Max. 2%
Groene knollen	Onbeperkt

Waardering II

Partijen pootaardappelen, te velde goedgekeurd in de klassen PB t/m A, die niet voldoen aan de gestelde partijkeuringseisen maar wel aan de normen voor de klasse B, kunnen met een verzamelcertificaat in de

veldkeuringsklasse worden afgeleverd met de aanduiding: "Waardering II". Aflevering in bulk met een transportdocument naar een bewerker is voor deze partijen ook toegestaan. Voor Waardering II gelden de normen voor de klasse B.

Sorteringen

Algemeen

Een partij poot aardappelen moet de sortering behouden, zoals het perceel of de percelen die hebben opgeleverd. Bij het sorteren is het niet toegestaan andere dan zieke, beschadigde of abnormale knollen die in de opgegeven sortering vallen uit de te keuren partij te verwijderen of om knollen aan de partij toe te voegen.

Als een partij al in verschillende sorteringen is gesplitst, dan mogen deze sorteringen niet worden samengevoegd zonder toestemming van de keurmeester.

Toegestane sorteringen

De volgende maatsorteringen zijn toegestaan:

- 25 mm/opwaarts;
- Bij een ondermaat <35 mm en een bovenmaat > 35 mm moet de bovenmaat deelbaar zijn door 5;
- Bij een ondermaat vanaf 35 mm moeten zowel de ondermaat als de bovenmaat deelbaar zijn door 5;
- Voor aflevering binnen de EU mag het maximum verschil tussen de grootste en kleinste knollen van een partij niet meer dan 25 mm zijn.

Onder- en bovenmaat

Voor de maximaal toegestane afwijking in de maatsortering geldt:

- Ondermaatse knollen: 3%
Maximaal de helft van het ondermaatse gedeelte van de partij mag maximaal 3 mm afwijken. Voor de rest van het ondermaatse gedeelte is een afwijking van 1 mm toegestaan.
- Bovenmaatse knollen: 2%
Voor het bovenmaatse gedeelte is een afwijking van maximaal 1 mm toegestaan.

Speling bij lange rassen

Voor de rassen Annabelle, Arinda, Charlotte, Exquisa, Felsina, Lady Anna, Linzer Delikatess, Mondial, Nicola, Russet Burbank, Santana, Spunta, Timate, Zorba en Allians zijn voor de maat 28/35 mm 9% (gewichts-%) en voor de maten boven de 35 mm 15% (gewichts-%) ondermaatse knollen toegestaan. Hetzelfde geldt voor eventueel nog door de vaste commissie, op voorstel van het handelshuis, aan te wijzen rassen met een overeenkomstige knolvorm.

Bijlage D – Namen en telefoonnummers medewerkers buitendienst

Naam	Mobiel nummer	E-mailadres
J. E. Hommes Procesmanager keuringen	06-51048381	j.hommes@nak.nl
A. Bouma (senior vakspecialist keuringen)	06-51191008	a.bouma@nak.nl
B.A. Jansen (senior vakspecialist bemonsteringen)	06-51191016	b.jansen@nak.nl
H. van Gerner (senior vakspecialist zaaizaden)	06-51190458	e.vangerner@nak.nl

Groningen		
H. Kingma (regiomanager)	06-51048498	h.lanting@nak.nl
C.G. Hospers (senior keurmeester)	06-51191103	k.hospers@nak.nl
Keurmeesters – Groningen		
A.J. Bakker	06-51190440	
H.G. van Dam	06-51190495	
H.. Gils	06-51191001	
J. Havinga	06-51190461	
K. Havinga	06-23725783	
J.W. Kerkstra	06-51190474	
R.J. Knol	06-51190477	
J.M. Moesker	06-51191056	
J.L. Musschenga	06-51190438	
A. Boerema	06-23811994	
J. Smidts	06-16463416	
P. Bulthuis	06-53981427	
E. Werkman	06-23729224	
L. Wind	06-51191003	
Tijdelijke keurmeesters Groningen		
G. de Boer	06-51047793	
S. Scholten	06-23729319	
D. de Vries	06-10126962	

Friesland		
H. Kingma (regiomanager)	06-15554515	h.kingma@nak.nl
D. v/d Zwaag (senior keurmeester)	06-51191011	d.vanderzwaag@nak.nl
Keurmeesters – Friesland		
E. Buursma	06-51190489	
P. Drost	06-51271439	
G. Venema	06-53978345	
S. Weidenaar	06-51191077	
A. Jousma	06-51190481	
H.J. van der Meij	06-23725674	
J. Schuiling	06-51190451	
S. Tilma	06-51048967	
A. Smit	06-51190478	
J. Frietema	06-51190475	
Tijdelijke Keurmeesters Friesland		
O. Feenstra	06-51191010	
D. vd Wal	06-51191005	
T. vd heide	06-23897798	
J. de Vries	06-51191062	
A. Braaksma	06-12637458	

Flevoland		
H. Kingma (regiomanager)	06-15554515	h.kingma@nak.nl
J. Koning(seniorkeurmeester)	06-51191107	j.koning@nak.nl
Keurmeesters – Flevoland		
H.E. Blaauw	06-51271418	
P. de Bruijn	06-51191035	
J. Douma	06-51191027	
L. Jager	06-16463423	
H. Meeuwes	06-51191031	
T. Tesselaar	06-16463415	
H. Bronkema	06-51190446	
H. Roman	06-51191033	
M. Schutte	06-30980831	
H. Sikkema	06-51191029	
J. Straathof	06-51191078	
P. Wielandt	06-51048345	
R. Veenstra	06-51190498	
M. Hilberink	06-46737787	
S. Brunia	06-26462339	
R. Bossers	06-22456207	
Tijdelijke Keurmeesters Flevoland		
H. Osinga	06-44349531	
L. Vereecken	06-23767419	

Noord-Holland		
H. Kingma (regiohoofd)	06-51048498	h.kingma@nak.nl
R. Groen (senior keurmeester)	06-51191081	r.groen@nak.nl
Keurmeesters – Noord-Holland		
J.J. Balder	06-51191068	
M. Blaauwboer-Vries	06-51191072	
R.N. Blankvoort	06-22949460	
P.R. Bregman	06-51191105	
P.J.C. Broersen	06-51191066	
J. van Dorp	06-51191076	
S.A. van der Geest	06-51191110	
C. Kok	06-16463422	
E.J. List	06-51271437	
F.L.D. Pijnacker	06-51191086	
A.P. Schrale	06-51191112	
C.M.A. Wammes	06-49783983	

Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht, Midden en Oost Brabant en Limburg		
A.K. Fioole (regiomanager)	06-51191122	a.fioole@nak.nl
C. Kloosterboer (senior keurmeester)	06-51191089	c.kloosterboer@nak.nl
Keurmeesters – Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht, Midden en Oost Brabant en Limburg		
R. Hoven	06-51190447	
P. Jansen	06-51191021	
B Jennissen	06-51190456	
M. de Jong	06-10138582	
H. Oosterhuis	06-51191014	
J.M. van de Pol-Breedveld	06-51191123	
A. van de Veen	06-51249518	
U. Uuldriks	06-51191019	
B. Olijve	06-51191083	

Zuid-Holland, Zeeland en West-Brabant		
A.K. Fioole (regiomanager)	06-51191122	a.fioole@nak.nl
M. van der Male (senior keurmeester)	06-51048564	m.vandermale@nak.nl
Keurmeesters - Zuid-Holland, Zeeland en West-Brabant		
P.J.A.M. de Bakker	06-51901068	
P.A.M. Buyck	06-51191116	
R. Hendrickx	06-51190485	
P. Huige	06-51191064	
B. Wink	06-51271440	
W.J. van Nieuwenhuijzen	06-49785028	
G.C.L.M. Peeters	06-51191128	
S. Riemslog	06-53981446	
C.T.M.M. van Sprundel	06-22454751	
R. van 't Veer	06-16463414	
E.J. Vroonland	06-51191120	
W. van der Waart	06-51191126	
A.A. van der Weijden	06-51191042	
Tijdelijke keurmeesters		
J.A.M. Hendriks	06-5119 1131	
J.M.J. de Jonge	06 5119 1115	

Bijlage E. Algemene voorwaarden NAK

Algemeen

Artikel 1

1. Deze algemene voorwaarden zijn van toepassing op alle gesloten overeenkomsten, waaronder die van dienstverlening, alsmede op alle aanbiedingen, offertes daarbij inbegrepen, waarbij de Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen, hierna te noemen NAK, partij is, behoudens incidentele wijzigingen welke door de NAK alsdan uitdrukkelijk en schriftelijk worden bevestigd.
2. Afwijkende bedingen gelden slechts, indien partijen zulks schriftelijk zijn overeengekomen en dan uitsluitend voor de overeenkomst waarvoor zij gemaakt zijn.
3. Voor het overige blijven de onderhavige algemene voorwaarden van kracht.
4. Aan de algemene voorwaarden van de wederpartij komt slechts werking toe, indien en voor zover deze niet in strijd zijn met de onderhavige algemene voorwaarden. Bij twijfel over de vraag of zodanige strijdigheid aanwezig is, prevaleren de voorwaarden van de NAK.
5. Een overeenkomst, waarop deze algemene voorwaarden van toepassing zijn, komt tot stand op het moment dat de NAK schriftelijk heeft bevestigd het aanbod of de overeenkomst te accepteren. Partijen kunnen echter ook op andere wijze het bewijs van de totstandkoming van de overeenkomst leveren.
6. De onderhavige algemene voorwaarden zijn ook van toepassing op volgende aanbiedingen en/of overeenkomsten tussen partijen tenzij nadrukkelijk anders is afgesproken.

Aanbiedingen

Artikel 2

Alle aanbiedingen van de NAK, waaronder al hetgeen dat door deze is vermeld op aanvraagformulieren, in offertes, catalogi, advertenties, afbeeldingen of monsters alsmede op andere wijze verstrekte opgaven, zijn vrijblijvend, tenzij uitdrukkelijk anders is vermeld.

Bij aanbiedingen die zijn gebaseerd op door de opdrachtgever verstrekte informatie, mag de NAK uitgaan van de juistheid van deze informatie.

Prijs(aanpassing)

Artikel 3

1. Alle overeengekomen prijzen zijn bindend en exclusief de eventueel daarover verschuldigde omzetbelasting, verpakking en vervoers- en/of verzendkosten.
2. De NAK behoudt zich het recht voor de overeengekomen prijzen te verhogen, indien na het tot stand komen van de overeenkomst maar vóór het tijdstip van levering c.q. vóór het tijdstip van uitvoering van de overeenkomst, door van buiten komende omstandigheden, wijzigingen in één of meer kostprijsfactoren daartoe aanleiding geven.
3. De NAK stelt de wederpartij tijdig schriftelijk in kennis van haar voornemen om prijswijzigingen door te voeren.
4. Indien en voor zover prijswijzigingen leiden tot een verhoging van de overeengekomen prijs van meer dan 10%, is de NAK op schriftelijk verzoek van de wederpartij bereid te onderzoeken of ontbinding van de overeenkomst mogelijk is.
5. Alle prijzen worden gesteld in Nederlandse valuta, tenzij uitdrukkelijk en schriftelijk anders is overeengekomen.

Leveringen

Artikel 4

1. Leveringen vinden plaats vanaf een vestiging van de NAK. Bij overeenkomst kan hiervan worden afgeweken. Levertijden worden bij benadering vastgesteld.
2. De levertijd is vastgesteld in de verwachting dat de NAK kan blijven werken als ten tijde van het uitbrengen van de offerte was voorzien en, indien van toepassing, het nodige materiaal tijdig wordt geleverd. Overschrijding van die tijd geeft de wederpartij niet zonder meer het recht het geleverde te weigeren of haar verplichtingen uit de overeenkomst op te schorten maar kan slechts aanleiding geven tot schadevergoeding. De NAK is behoudens opzet of grove schuld nimmer aansprakelijk voor de gevolgen van een verlate levering.
3. De NAK heeft het recht de levering in gedeelten te doen plaatsvinden.
4. De wederpartij dient de door de NAK geleverde prestatie binnen de afgesproken termijn in ontvangst te nemen, bij gebreke waarvan deze voor rekening en risico alsmede op kosten van de wederpartij voor een periode van maximaal veertien dagen wordt opgeslagen en zo nodig verzorgd op een door de NAK te bepalen plaats.
5. Het risico van verlies dan wel het geheel of gedeeltelijk teniet gaan of beschadiging van de door de NAK geleverde prestatie gaat op de wederpartij over op het tijdstip dat deze bij NAK wordt ingeladen.

Uitvoering werkzaamheden

Artikel 5

Uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden door de NAK vindt plaats naar beste inzicht en overeenkomstig de voor de betreffende werkzaamheden (internationaal) erkende en door de NAK toegepaste methode(s). Bij het ontbreken hiervan draagt de NAK zorg voor een alternatieve, met inachtneming van de wetenschappelijke ontwikkelingen op dit terrein uitvoerbare als ook be- trouwbare, methode van onderzoek. Een afschrift van het protocol waarin de werkwijze van de NAK is beschreven, wordt op aanvraag beschikbaar gesteld.

Indien dit wordt overeengekomen, wordt door de NAK een logboek bijgehouden waaruit blijkt welke handelingen door de NAK ten aanzien van de te leveren prestatie zijn verricht.

Bewaarneming

Artikel 6

1. Materialen of gegevens aan de NAK ter beschikking gesteld worden ook na be- of verwerking geacht door de NAK in bewaring te zijn genomen. De NAK wordt nimmer eigenaar van deze materialen of gegevens, ook niet in be-/verwerkte vorm.
2. De NAK zal de zorg van het materiaal of de gegevens die haar in bewaring zijn gegeven ten behoeve van de uitvoering van de overeenkomst als een goed bewaarder in acht nemen.
3. De NAK is niet aansprakelijk voor verlies of beschadiging van het/de in lid 1 bedoelde materiaal of gegevens, tenzij veroorzaakt door haar toerekenbare opzet of grove schuld.

Opschortende voorwaarden

Artikel 7

1. De door de NAK geleverde prestatie gaat eerst over op de wederpartij op het moment dat deze
aan al zijn verplichtingen voortvloeiende uit de overeenkomst heeft voldaan.
2. De NAK heeft het recht de geleverde prestatie terug te nemen indien en voor zover de wederpartij, na hiertoe in gebreke te zijn gesteld, zijn verplichtingen uit de overeenkomst niet nakomt. Wederpartij machtigt de NAK bij voorbaat de plaats te betreden waar deze geleverde za(a)k(en) zich bevind(t)(en).
3. Zolang de wederpartij niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan, is het deze niet toegestaan het geleverde in eigendom al dan niet tot zekerheid over te dragen, te bezwaren of te vervreemden onder welke titel dan ook. Wederpartij verbindt zich geen akte te zullen ondertekenen waarbij pandrecht op de zaken wordt gevestigd in welk geval wederpartij zich aan verduistering schuldig zou maken.
4. De NAK behoudt zich het recht voor de schade voortvloeiende uit het niet nakomen door de wederpartij van de overeenkomst, op deze te verhalen.

Garantie

Artikel 8

1. De NAK draagt geen verantwoordelijkheid voor het materiaal of de gegevens die de wederpartij ten behoeve van de uitvoering van de overeenkomst aan de NAK heeft verstrekt.
2. De NAK garandeert dat de werkzaamheden of diensten worden uitgevoerd met inachtneming van het in artikel 5 bepaalde.
3. Deze garantie omvat uitsluitend gebreken aan de geleverde prestatie als gevolg van het op onjuiste wijze toepassen van de in artikel 5 bedoelde werkwijze en binnen veertien dagen na levering de NAK hiervan op de hoogte is gesteld.
4. In het geval als in lid 3 bedoeld gaat de NAK over tot vervanging van het geleverde. In geval vervanging niet mogelijk is zal tot schadevergoeding kunnen worden overgegaan. Het bepaalde in artikel 9 is hierop van toepassing.
5. Elke aanspraak op garantie vervalt indien komt vast te staan dat het geleverde niet overeenkomstig de daarvoor geldende voorschriften is behandeld dan wel niet overeenkomstig de bestemming is aangewend.
6. Ter zake van plantmateriaal kan, gelet op de aard van dit levend product, geen enkele aansprakelijkheid worden aanvaard dan de in de onderhavige algemene voorwaarden bedoelde en met name niet voor de intrinsieke kwaliteit van het geleverde (waaronder begrepen levensvatbaarheid, gezondheid en virusstatus van het plantmateriaal) waardoor mogelijkerwijze materiële dan wel immateriële schade zou kunnen ontstaan.

Reclame

Artikel 91. Reclames over gebreken aan de geleverde prestatie en over tekortkomingen in de factuur dienen binnen veertien dagen na het tijdstip van levering c.q. na factuurdatum schriftelijk aan de NAK kenbaar te worden gemaakt.

2. Reclames inzake de geleverde prestatie schorten de betalingsverplichting van de wederpartij, voor deze prestatie, eerdere prestaties of die nog moeten worden geleverd, niet op.
3. Worden de kenbaar gemaakte reclames door de NAK erkend, dan heeft deze het recht om hetzij haar prestatie te vervangen hetzij het factuur bedrag te crediteren.
4. Retourzendingen dienen franco te geschieden en kunnen uitsluitend na overleg met en toestemming van de NAK plaatsvinden.
5. Aan de toestemming, bedoeld in lid 4, kunnen door de wederpartij geen rechten van welke aard ook ontleend worden.
6. De in lid 4 bedoelde zendingen dienen door wederpartij deugdelijk en naar behoren te zijn verpakt.

Aansprakelijkheid

Artikel 10

1. De aansprakelijkheid van de NAK voor kosten of schade, op enigerlei wijze verband houdend met dan wel veroorzaakt door een aan de NAK toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de overeenkomst, is te allen tijde beperkt tot het netto factuurbedrag met betrekking tot de geleverde prestatie.
2. De NAK is niet aansprakelijk voor de indirecte kosten en indirecte schade, op enigerlei wijze verband houdend met, dan wel veroorzaakt door een fout of tekortkoming in de geleverde prestatie.
3. Partijen vrijwaren elkaar over en weer tegen alle aanspraken van derden tot vergoeding van schade of anderszins, welke direct of indirect, middellijk of onmiddellijk samenhangen met de uitvoering van de overeenkomst tussen de NAK en de wederpartij.

Artikel 10a

1. Een ieder die een perceel of partij waarvoor hij keuring aanvraagt, heeft aangevraagd, onder toezicht van de NAK plaatst, laat bemonsteren, certificeren of andere documenten of labels aanvraagt, dan wel enige handeling door de NAK aan een dergelijk perceel of partij doet verrichten, is verplicht, indien het genetisch gemodificeerd materiaal betreft, dit vooraf ongevraagd aan de NAK te melden.
2. Wordt de verplichting van artikel 10a lid 1 niet nagekomen, is de NAK voor deze nalatigheid niet aansprakelijk.
3. Wanneer de verplichting van artikel 10a lid 1 niet wordt nagekomen, wordt alle door het niet nakomen van deze verplichting ontstane (financiële) schade en/of de door het Ministerie van VROM opgelegde boete en/of maatregelen door de NAK op de betreffende persoon verhaald.

Onuitvoerbaarheid van de opdracht

Artikel 11

1. De NAK heeft het recht de nakoming van de overeenkomst op te schorten en is niet in verzuim indien zij, ten gevolge van verandering in omstandigheden die ten tijde van het sluiten van de overeenkomst redelijkerwijze niet te verwachten waren en buiten haar invloedssfeer liggen, tijdelijk verhinderd is haar verplichtingen na te komen.
2. Onder omstandigheden die redelijkerwijze niet te verwachten zijn en buiten de invloedssfeer van de NAK liggen, wordt mede verstaan ernstige storingen in het productieproces, brand, verkeer storingen, werkstakingen, beperkingen van overheidswege, van buiten aankomende onheilen, waaronder ernstige plantenziekten en plagen.
3. Door de NAK wordt aan wederpartij ingeval van overmacht als hiervoor bedoeld ten spoedigste mededeling gedaan, onder overlegging van de nodige bewijsstukken.
4. Geen bevoegdheid tot opschorting bestaat als de nakoming blijvend onmogelijk is of de tijdelijke onmogelijkheid meer dan zes maanden voortduurt, in welk geval de overeenkomst tussen partijen wordt ontbonden zonder dat één van de partijen recht heeft op vergoeding van de door de ontbinding geleden of te lijden schade.
5. Indien de NAK haar verplichting gedeeltelijk is nagekomen is zij gerechtigd tot een evenredig deel van de overeengekomen prijs op grondslag van het reeds verrichte werk en de gemaakte kosten.

Betaling

Artikel 12

1. Alle betalingen aan de NAK dienen plaats te vinden binnen veertien dagen na factuurdatum, zonder enig recht op korting of schuldvergelijking, ook in faillissement, door middel van contante betaling of storting op een door de NAK aangewezen bank- of girorekening.
2. Indien de wederpartij niet binnen de in lid 1 genoemde dan wel nader overeengekomen termijn heeft betaald, is zij van rechtswege in verzuim en heeft de NAK zonder nadere sommatie of ingebrekestelling het recht de wederpartij de wettelijke rente per maand, een gedeelte voor het geheel rekenende, vanaf de vervaldag in rekening te brengen, zulks tot aan de datum van algehele voldoening en onverminderd de overige rechten welke de NAK toekomen.
3. Alle kosten ontstaan ten gevolge van een gerechtelijke of buitengerechtelijke incasso van een vordering op de wederpartij zijn voor rekening van de wederpartij.
4. De buitengerechtelijke incassokosten worden bij voorbaat gefixeerd op 25% van het factuurbedrag met een minimum van € 75,00 in het geval de incasso dient te geschieden door inschakeling van derden.
5. Al hetgeen de NAK van de wederpartij te vorderen heeft, is onmiddellijk opeisbaar indien en voor zover de wederpartij met betaling in gebreke is, alsmede in geval van faillissement, aanvraag van surséance van betaling en stillegging of liquidatie van haar onderneming.
6. De NAK behoudt zich het recht voor gehele of gedeeltelijke vooruitbetaling van de overeengekomen prijs te verlangen.
7. De NAK is tevens gerechtigd om, indien de wederpartij in gebreke is met de nakoming van zijn betalingsverplichting, ook vanuit andere hoofde de werkzaamheden voor hem op te schorten.

Toepasselijk recht en forumkeuze

Artikel 13

1. Op alle overeenkomsten is het Nederlands recht van toepassing.
2. Alle geschillen voortvloeiend uit aanbiedingen en overeenkomsten, hoe dan ook genaamd, zullen worden onderworpen aan het oordeel van de burgerlijke rechter die bevoegd is in de statutaire vestigingsplaats van de NAK tenzij wettelijke bepalingen zich daartegen verzetten.

De Algemene voorwaarden van de NAK zijn gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Gooi-, Eem- en Flevoland te Almere onder nummer 4104